

Värmlands Anor

1997:2

Maj 1997

Medlemstidning för Värmlands Släktforskarförening
ISSN 1400-1047

Pris 30:-

Årgång 14

Övre raden fr v: Gustav, Brynte, Anders?? och Henrik. Nästa rad fr v: Gustavs kone, Bryntes kone, okänd och Henriks Maria. Småjentene er det vel umulig å finne ut av. Det er ant. forsent.

Tillhör antavla 52
på sida 17

VarmlandsAnor

VarmlandsAnor utges som medlems-tidning för Varmlands Släktforskarförening. Bidrag till tidningen, synpunkter på inriktningen och tips om händelser för bevakning mottas tacksamt av Redaktören. Citat ur VarmlandsAnor får göras, om källan anges.

Redaktionen förbehåller sig rätt att redigera och sätta rubriker i insända bidrag.

Upplaga 1100 ex, 4 ggr/år

Ansvarig utgivare och redaktör Lars-Gunnar Sander, Norra Berghaget, 66732 Forshaga. Telefon 054-872754

Produktion Consulting Data, Malm-torgsgatan 18, 65340 Karlstad. Telefon 054-218777 Telefax 054-218829 Mobil telefon 070 646 07 61

Tryck Tryckeri AB Knappen, Karlstad

Manusstopp för 1997:3 är 4 aug 1997

Varmlands

Slaktforskarförening

Föreningen bildades 1983 och har till ändamål att stödja och stimulera intresset för släkt- och hembygdsforskning i Värmland och förena dem som delar detta intresse. Föreningen är ansluten till Sveriges Slaktforskarförbund.

Organisationsnummer 873201-6897

Föreningens adress c/o Sander, Norra Berghaget, 66732 Forshaga.

Medlemsavgiften är 100 kr för ordinarie medlem och 30 kr för familjemedlem (1997) till svenskt postgiro **46 96 60-5**. Medlemmar i Norge erlägger 100 norska kronor + porto 40 respektive 30 kronor till norskt postgiro **0806 1944339**.

Arkiv Emigrantregistret, Box 331, 65208 Karlstad. Telefon 054-159272.

Besöksadress Gamla Badhuset, Norra Strandgatan 4, Karlstad

Styrelsen 1996

Ordförande Lars-Gunnar Sander, Norra Berghaget, 66732 Forshaga. Telefon 054-872754 Mobil tel 070 634 81 87

Vice ordförande Bernhard Granholm, Ljunggatan 39 C, 66432 Grums. Telefon 0555-61153

Sekreterare Gunnar Jonsson, Älvhags-gatan 25, 66140 Saffle. Tel/fax 0533-10559 Mobil tel 070 583 24 96

Kassör Harald Persson, Malm-torgsgatan 18, 65340 Karlstad. Tel 054-218777

Materialförvaltare Bo Cider, Skolgatan 12, 66060 Molkom. Tel 0553-10378

Ledamot Tom Silja, Storgatan 49, 66730 Forshaga, Tel 054-874612

Ledamot Anette Carlsson, S Ringvägen 12, 68143 Kristinehamn, Tel 0550-17447

Registrator Sonja Peterson, Ölme-gatan 9 A, 65230 Karlstad. Tel 054-219411

Saffle i topp med kortutlåningen

Innehåll

13. årsmötet	3
1997 års Riksstämma	3
Gammel slektslegende	4
Värmländsk arkitekt	6
Besök från Ludvika	7
SVARS framtid	7
Saxonyklanning	8
Domboksregistrering	9
Ett solvarv i Askersby	10
Lilla Värmland	11
Arbetsvandring	12
Antavla 51	13
Ett invecklat släktskap	14
Djupare in i antavla 52	16
Antavla 52	17
Aterfunna slakten	18
Ur andra medlemsblad	20
Boktips	21
DIS	22
Anor sökes	23
Värmländskt skrock	24
Jorddrott i Värmland	25
Efterlysning	26
Annonser	26

I likhet med tidigare år har förbundet kartlagt mikrokortutlåningen via biblioteken. Totalt minskade utlåningen under år 1996 med 8630 volymer till 235614. De 91 bibliotek som höjde avgiften minskade utlåningen med sammanlagt 18241 volymer, en skrämmande statistik. Övriga bibliotek behöll oförändrad avgift och kunde öka sin utlåning med 9611 volymer.

Bland de tio kommuner som redovisar störst ökning av utlåningen i absoluta tal finner man på fjärde plats Saffle och på tionde Sunne. Det har gillade tydligen inte kultur (?) politikerna i Saffle för om 1 januari 1997 har man chockhöjt avgiften från 0 kr till 15 kr per volym.

Liknande vansinneshöjningar företogs i några andra kommuner under 1996 och där lyckades man praktiskt taget utrota släktforskningen. I Forshaga höjde man avgiften från 5 till 10 kr och där minskade utlåningen med en tredjedel. I Grums höjdes avgiften från 10 till 15 kr varvid utlåningen halverades.

Den tredje värmländska kommunen som minskade utlåningen var Kil vilket

är något märkligt med tanke på den oförändrat låga avgiften. Nedanstående sammanställning för de värmländska kommunerna torde tala för sig själv.

Kommun 1996	Volymer /1000 inv	Avgift kr per volym
Saffle	149	0
Munkfors	109	10
Sunne	107	1
Eda	104	5
Kil	97	5
Forshaga	86	10
Hammarö	65	0
Kr-hamn	65	15
Torsby	29	10
Hagfors	28	15
Ärjäng	27	10
Karlstad	25	10
Filipstad	23	15
Arvika	23	15
Storfors	16	15
Grums	14	15

Föreningens trettonde årsmöte

Årsmötet hölls i Gamla Badhuset lördagen den 22 mars. Ett 50-tal medlemmar hade samlats. Till mötesordförande valdes Anders Höglund och till mötessekreterare Gunnar Jonsson.

Till föreningsordförande för 1997 omvaldes Lars-Gunnar Sander. Till ordinarie ledamöter omvaldes Bo Cider och Gunnar Jonsson samt nyvaldes Tom Silja efter Gunhild Svensson som undangett sig omval. Till suppleanter nyvaldes Arne Berg, Kila och Karl Gustav Lindgren, Saffle efter Lennart Gustavsson och Irene Luthman som undangett sig omval. I fyllnadsvalet efter Tom Silja fanns ingen kandidat varför posten sattes vakant, med möjlighet för styrelsen att utse adjungerad suppleant

Till revisorer omvaldes Olle Skoog och Lennart Fallberg och till revisors-

suppleant Roland Hedström. Till redaktör omvaldes Lars-Gunnar Sander. Till valberedning omvaldes Stig Jonasson (sammankallande) och Ingrid Johansson, samt nyvaldes Kenneth Larsson, Arvika.

1996 års verksamhetsberättelse, resultaträkning, balansräkning revisionsberättelse samt budget 1997 godkändes och lades till handlingarna. Styrelsen beviljades ansvarsfrihet.

Årsmötet godkände styrelsens förslag till ändring av stadgarna innebärande att §2 får följande lydelse: "Föreningens styrelse har sitt säte i Karlstad" samt att hittillsvarande §§ 2 t o m 16 andras till 3 t o m 17. Ändringen skall bekräftas av nästa årsmöte.

Lars-Gunnar Sander avtackade avgående styrelseledamoten Gunhild Svensson för ett förtjänstfullt arbete i styrelsen under åtta år.

Gunnar Jonsson informerade om Föreningen Tingshuset i Haljebol. Registreringen av namn och orter i domboken för Gillbergs härad 1620-1858 är nu klar. Utdrag kan fås med hjälp av sökblankett. Nästa härad på tur att registreras är Näs.

Anders Höglund framförde en vädjan från Lennart Gybrant. Han dokumenterar spelmän i östra Värmland och behöver hjälp att hämta personuppgifter ur kyrkböckerna för Visnum, Visnums-Kil och Rudskoga. Intresserade kan höra av sig till honom.

Efter årsmötesförhandlingarna blev det föredrag om "Spännande kallar i släktforskningen" av Kent Andersson från Sveriges Släktforskarförbund i Göteborg, se referat sidan 8.

Lars-Gunnar Sander

1997 års Släktforskar dagar i Helsingborg

Helsingborgs släktforskare- och Bygdeförening samt Kullabygdens släktforskare har gemensamt fått förtroendet att arrangera Årets Släktforskar dagar och Riksstämman den 13-14 september.

Efter att Helsingborg under hela medeltiden varit en av Danmarks mest betydelsefulla städer, intogs den av svenskarna och förlorades åter till danskarna inte mindre än 6 gånger. Under de Skånska krigen 1675-1679 drabbades staden hårt och blev nästan totalförstörd. Slaget vid Helsingborg 1710, då svenska armén under Magnus Stenbock besegrade danskarna, satte till slut punkt för de svensk-danska kriget. Sedan dess har vi levt i bästa samsam med grannarna på andra sidan Sundet och Helsingborg är idag centrum för handel och sjöfart i Öresundsregionen, en populär kongress- och turiststad och förtjänar verkligen den folkliga benämningen, Sundets Pärla.

Sundsparken, från början en av Sveriges största och äldsta folkparker, belä-

gen 5 minuters väg från stadens centrum, är idag ett modernt konferenscentrum, där Riksstämman och Släktforskar dagarna kommer att förläggas, med sedvanliga utställningar och föredrag av både danska, tyska och skånska föreläsare.

Vi hoppas kunna bjuda på ett par intressanta och givande dagar under en trevlig släktforsksamvaro. Hjärtligt välkomna till årets Släktforskar dagar i Helsingborg.

Kurt Marfinsson Ordförande Helsingborgs släktforskare- och Bygdeförening
Sven Ragnarsson Ordförande Kullabygdens Släktforskarforening

Preliminärt program

Fredagen den 12 september
10.00-17.00 Utflykt till Kullabygden

Lördagen den 13 september
09.30 utställningen öppnar
10.00-10.30 Invigning. Förrättas av

SGFs ordförande *Guno Haskå.*

11.00-11.45 Arkiv i svenska Pommern. Föredrag av historikern, fil dr *Rainer Schwenke.*

12.00-12.45 Mina förmödrar. Föredrag av journalisten och släktforskaren *Ingrid Schrewelius.*

13.00-15.00 Sveriges Släktforskarförbunds riksstämman.

15.00-15.45 Danska arkiv. Föredrag av arkivarie *Finn Andersen.*

19.00 Stammomiddag på Hotel Marina Plaza

Söndagen den 14 september

10.00-10.45 På resande fot. Föredrag av l:e arkivarie *Elisabeth Reuterswärd.*

11.00-11.45 Slaget vid Lund. Föredrag av arkivarie *Göran Larsson.*

12.00-12.45 Forskning i Danska arkiv. Föredrag av arkivarie *Anna Svensson.*

13.00-13.45 Sjömansarkiv. Föredrag av arkivarie *Kjell-Ove Persson.*

14.00-14.45 Båtsman. Föredrag av arkivarie *Göran Larsson.*

14.50 Avslutning

En gammel slektslegende

Min fars slekt stammer delvis fra Värmland, idet min farfar ble født i Göksbol i Stavnas. På den tiden min farfar døde (1938), fikk jeg for første gang høre en gammel historie eller legende om et mannlig medlem av slekten i Värmland som på et bestemt sett hadde utført en handling som han ble kjent for gjennom mange generasjoner. Hvem denne mannen var, er idag glemt, men hva handlingen gikk ut på, skal jeg komme tilbake til senere i denne artikkelen. Først noen ord om mine aner i Värmland.

Selv heter jeg Per Sunmann. F

1927 i Kongsberg, Norge. Fagbokforfatter og tegner.

Min far het Anders Sunmann.

F 1892 i Kongsberg, d 1957 samme sted. Musiker, bokbinderemester.

Min farfar het Anders Edvard Andersen. F 14 aug 1861 i Göksbol, Stavnas under navnet Andersson. Døpt 16 aug 1861 i Stavnas. Død 23 juli 1938 i Kongsberg.

Min farfars far het Anders Olsson. F 31 mai 1824 i Blomskog, død 8 aug 1883 i Hof i Vestfold, Norge.

Min farfars farfar het Olof Olsson. F 14 okt 1779 i Blomskog.

Olof Olsson begynte som soldat i Närke-Varmlands regemente, og fikk seg tildelt soldatnavnet Tyberg, etter roden Östra Tye. I 1802 ble han transportert til Forsskog under Nordmarks kompani, og fikk Forsås som nytt soldatnavn. I 1805 ble han siste gang transportert til ny rode: Sundstabyn, og han fikk for siste gang nytt soldatnavn: Sundman!

I hele 32 år var han knyttet til sitt regiment, først som menig soldat, senere som korporal. Regimentet ble delt i to, og han fortsatte i det nye Varmlands regemente. I 1833 gikk han av med pensjon. Han hadde da (sitat): "Bevistat alla faltågen under tjenestetiden - utmärkt sig genom synnerligt valforhållande - nu sjuklig och orkeslös" (sitat slutt).

Han døde i Torkelsbyn den 23 mars 1848. Hustruen het Karin Olsdotter f

1779 i Sillerud. Jeg vet ikke om Olof Olsson Sundman deltok under marsjen fra Karlstad mot Stockholm i mars 1809 - da Gustav IV Adolf ble styrtet av tronen ved en militztoppstand, men trolig var ha det, då hans regiment jo deltok, (Heller ikke vet jeg om han deltok under byggingen av Göta kanal og Karlsborg festing i tiden som fulgte.)

Tilbake noen rader til Anders Olsson: Han var gift med min farfars mor, Lovisa Eriksdotter f 29 mars 1831 i Varmkog av foreldrene Erik Andersson (f 24 januar 1768 i Varmkog) og hustru Maria Olsdotter (f 12 september 1801 i Göksbol, Stavnas).

Jeg avslutter slektsoversikten her - ellers vil man lett miste sammenhengen. Jeg vil imidlertid opplyse at oversikten naturligvis omfatter mange flere mennesker - både søsken, aner lengre bakover i tid, samt mer utfyllende opplysninger. Disse vil jeg gjeme publicere i et senere nummer av VärmlandsAnor.

Gustav IV Adolf styrtes

Sveriges daværende konge het Gustav IV Adolf. Han ble styrtet av tronen ved en militær oppstand, ledet av G Adlersparre. Avmarsjen utgikk fra Karlstad den 9 mars 1809. Da troppene, og dermed også oppstanden, nådde Örebro, forsøkte kongen å flykte 13 mars, og den dramatiske historien omtales i flere kjente bokverk og enkeltbøker. Her har jeg fått meget god hjelp av ordf i Varmlands Slaktforskarforening, herr L-G Sander, som til meg har oppgitt følgende bøker:

Den Svenska Historien, b 7:

". . . . Just som jag fick in Kungen i valvet, kom en **arbetskarl** (framhevet av artikkelforf), som jag tyckte från porten, dar han förmodligen varit sysslosatt att hjälpa Kungen ut, och fattade i bagge armarna på mig och ropade tillika med Kungen om hjälp och frälsning: 'Kungen ar överfallen, kom, vi skola försvara vår kung! . . .'" (Sitat fra hovjägmästare von Greiffs nedskrevne fortelling om hendelsen).

Allan Sandström, Sveriges sista krig:

". . . . Gustav Adolf försvarade sig med

samma ursinne som tidigare och ropade på hjälp. En av hovets ringaste tjänare, en **vedbärare**, (framhevet av artikkelforf) hörde honom och angrep Greiff med vedträn. . . ."

Per Anders Fogelström, Krigets barn:

". . . . I ett obehagat ögonblick lyckades kungen rycka upp en blinddörr och flymen nere på borggården hejdades han av hovjägmästaren von Greiff. Den ende som försökte uppträda till kungens försvaret var nu en **vedbärare** (framhevet av artikkelforf) som snabbt blev bortkörd."

I Lars Widdings roman **Majors avsked** spiller romanfiguren Olle Sverkersson vedhuggerens rolle, og i Herman Lindqvists TV-serie **Hermans Historia** heter vedhuggeren Bergman. "Bergman holdt på å stable ved, men snudde seg og så at kongen ble overfalt av hofjegermester von Greiff. Bergman tok da en vedkubbe, løftet armen med vedkubben og ropte: 'Kongen er blitt overfalt. La oss forsvare kongen!'"

Og slik kan man ifølge L-G Sander fortsette å sitere bøker, der hendelsen finnes omtalt. Hva som så skjedde kan man lese om i historiebøkene.

Kongen ble båret opp på slottet, og kort etter overtok hertug Carl styringen av landet. Deretter blir kongen landsforvist og må forlate Sverige sammen med sin familie. I 1812 ble han skilt fra sin hustru, og forte deretter et omflakkende og uheldig liv - dels under navnet greve av Gottorp, senere oberst Gustavsson. Tilslutt slo han seg ned i St Gallen i Sveits, der han døde i små kår. Det var først Oscar II som i 1884 forte den uheldige konges lik hjem til Sverige, der han ble bisatt i Riddarholmskyrkan.

På tross av at Gustav IV Adolf ble avsatt under en militær oppstand, og hans plass erstattet av hertug Carl, var kongen elsket i store lag av folket i Sverige - av bønder og borgere, ja kanskje også av mange menige soldater som deltok under marsjen fra Karlstad. Mange av disse var jo selv bønder og sønner av bønder!

Hva vår slektlegende forteller

Som jeg skrev ovenfor, fikk jeg selv høre beretnelsen av min far omkring 1938, da

finnes en forklaring ?

jeg var cirka 11 år gammel. Dette året døde min farfar, og far har sikkert hørt fortellingen av ham. Sin egen farfar kjente far ikke, da far ble født 9 år etter hans farfar døde. Det far fortalte meg var omtrent som følger: "En av våre forfedre i Sverige må ha vært usedvanlig sterk. Så sterk at han - en gang da han ville beskytte en konge mot angrep fra andre mennesker - tok tak i skjekene på en

hvem denne sterke karen var. Det er bare selve handlingen som idag huskes - og som jeg nå har lyst til å bringe videre til leserne av VärmlandsAnor, fordi jeg synes den har visse likhetstrekk med historien om vedhuggeren utenfor Stockholms slott. Se bare nedan!

Hvis det finnes en kjeme av sannhet i min korte slektslegende, betyr dette at enten må en svensk konge ha vært i

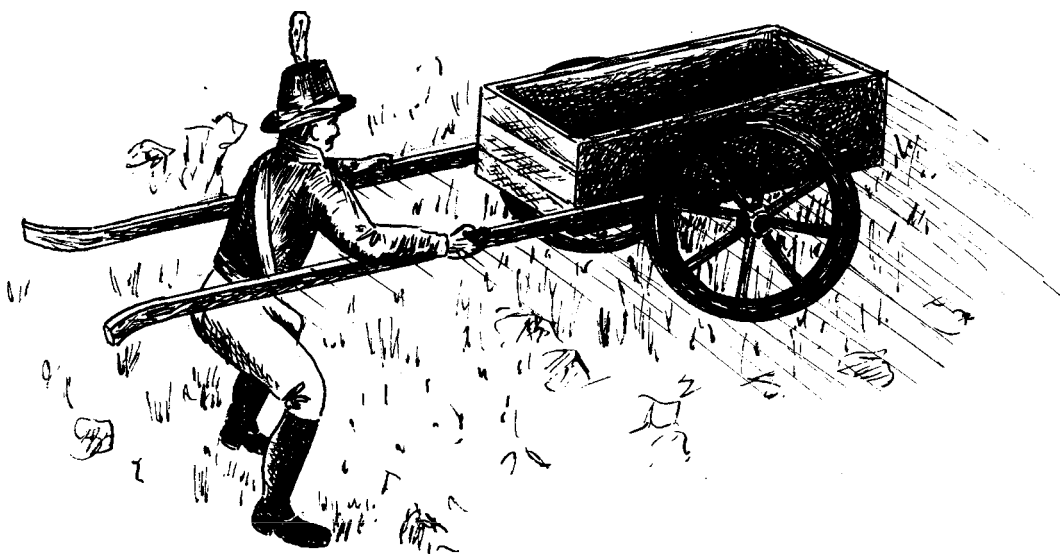
- - - eller: En av mine forfedre kan ha vært i Stockholm (hvilket må ha vært ytterst sjeldent for en bonde i de dager!), der en situasjon oppstod, og der han fikk hjelp av en av mine forfedre - på samme sett som historien om vedhuggeren/vedbæreren/arbeidskaren. Og da faller tanken lett på min farfars farfar, korporalen i Värmlands regemente.

L-G Sander skriver til meg og forteller at det skal finnes godt om dagböcker og skildringer fra den aktuelle tiden.

Således skal Lars Widning ha benyttet Årstafruns dagbok som kilde, og også andre kilder er benyttet i "Den Svenska Historien", "Svenska folkets underbara öden" og "Sveriges sista krig". Finnes det blant lesere av VärmlandsAnor noen som kan huske å ha lest noe om en slik "sterk kar som svingte en vogn rundt seg for å beskytte en konge" - enten i forbindelse med for eksempel urolighetene i 1809, eller om sterke karer i alminnelighet?

Finnes det en kjerne av sannhet i min slektslegende, eller er det hele bare hva den norske maleren Theodor Kittelsen kalte en av sine böcker: "Lögn og forbandet digt"?

Per Sunmann, Kongsberg

vogn, løftet den opp og svingte den rundt seg, for å jage vekk folk."

Som jeg skrev ovenfor, vet ingen idag

Värmland (der mine aner bodde). En situasjon må ha oppstått der han behövde hjelp- og fikk det av en av mine forfedre

Opprøret i 1809, *Min slektslegende*

Kong Gustaf IV Adolf - *En konge*. ble forsøkt hjulpet/forsvart av en vedhugger - *av en sterk mann*. som brukte et vedtre som våpen - *som svingte en vogn rundt seg*. mot hoffjegermester von Greiff - *for å beskytte ham mot andre*. Vedhuggeren het Bergman - *er ukjent*.

Olof Olofsson Tybergs militära beteckning i Centrala Soldatreg var NV-00-1459-1801, där NV= Nerike Wermlands reg, 00=infanteri, 1459=soldatens regements-nummer, 1801=antagningsår. Olof Olofsson Forsås militära noteringar är NV-00-1542-1801.

Olof Olofsson Sundmans militära data är NV-00-1552-1801. Det är glädjande att som projektledare av Värmlands Soldatregister kunna finna alla 3 av nämnda soldater. Resultat av samarbete.

Harald Persson

En värmländsk arkitekt

I min ägo kom nyligen en liten samling släktpapper, härrörande från Greta Andersson (1900-1974) från Eriksdal i Tystberga, Sörmland, vars båda föräldrar var födda i Kila i Värmland. Det var några fotografier och en samling amerikabrev, vars avsändare var en viss Adolf Eliasson. Till saken hör att Greta var både kusin och tremänning till min farmor, och att släktpapprena tillvaratagits av Inggerd Brusewitz i Stockholm, en tremänning till min pappa, som överlämnade dem till mig.

Greta Anderssons föräldrar August och Albertina Andersson var kusiner då deras mödrar var systrar. Albertina var född 1857 i Jonsbol, Kila som dotter till Elias Andersson och hans andra maka Carolina Svensdotter från Hökelund. Elias och Carolina flyttade redan 1857 till Byn i Gillberga, 1862 till Vackelsön i Värmskog (numera Borgvik) och 1874 till Liljenäs i Segerstad där Elias strax avled. En son till Elias i första giftet var läkaren Anders Eliasson i Ystad, bekant för sin vänskap med August Strindberg.

Elias och Carolinas yngste till vuxen ålder överlevande son hette Adolf och var född 1855. Han kom att utbilda sig till byggnadsingenjör eller arkitekt och emigrerade till USA.

Det är Adolf som har skrivit nedanstående brev, adresserat till syster Albertina, då ännu bosatt hemma på Liljenäs. Det ger ett intressant prov på en färsk immigrants erfarenheter i 1880-talets amerikanska storstad.

Brooklyn den 8 Juli 1883
Min kara syster !

Nu har man varit i Amerika öfver en månad och af denna tid arbetat på ett kontor i New York 3 hela veckor. Jag finner mig mycket bra på min plats.

Visserligen möter mig en del svårigheter i språkvag, och det dröjer förmodligen ganska länge innan man hinner blifva språket fullt mäktig, dock torde man ej behöfva så synerligen lång tid för att hjälpligen reda sig, och det går redan betydligt bättre så att jag nu på ritkontoret

Tv brevskrivaren Adolf Eliasson med en okänd kamrat. Fotot taget i Amerika cirka 1886. Tillhör C J Ivarsson

förstår rätt bra hvad de saga. Svårast är innan man hinner vänja örat att uppfatta språkljuden, ty oaktat man läst en del Engelska, så kan man, då man får höra en engelsman eller amerikanare pladdra på, knappast urskilja ett enda ord, och då jag första veckan gick har och sökte plats, så kunde jag hjälpligt göra mig förstådd, ja till och med ganska bra, men det var nog nästan omöjligt, att uppfatta hvilket de jag talade med hade någon sysselsättning för mig eller ej. Nu återigen är förhållandet omvandt, ty nu börjar jag förstå bättre, än hvad jag kan göra mig förstådd.

Mina prinsipaler (far och son) såväl som kamrater äro utmärkt hygliga karlar. De äro alla tyskar, men hafva varit länge i Amerika så att de tala Engelska, dock tala de sinsemellan mycket Tyska, och jag skulle nog reda mig bättre med Tyskan än hvad jag ännu gör med Engelskan, men som det har ar hufvudsak att lära sig det senare så har jag inbillat

dem att jag ej begriper ett ord Tyska, hvadan det uteslutande talas Engelska till mig. Hvad arbetet beträffar så har jag mest varit sysselsatt med kalkering och kopiering, dock har jag äfven gjort några andra småsaker, och håller för närvarande på med att rita upp en liten vacker götisk kyrka efter en af gubben utförd frihandsskiss i blyerts.

Jag bor mycket trefligt tillsammans med mina reskamrater i ett litet trefligt hus hvarest det hålles mycket snyggt. Golf och trappor äro mattbelagda med turkiska mattor, det hafva de för resten öfver allt har, desutom har man badrum, och detta använda vi flitigt nu i hettan. Och vannt är har och det med besked ändock, men för solstygn behöfver man icke alls frukta då man har sin sysselsättning inomhus.

Vår värd är Svensk men han är gift med en amerikanska, han har förut varit styrman innan han slog sig ned här och tycks nu vara mycket valbergad. Såväl Vård som värdinnan äro hyggliga och tillmötesgående på alla sätt, men allt detta oaktadt ämnar jag snart flytta och inakordera mig i någon amerikansk familj, hufvudsakligast för att undvika alla tillfallen att tala svenska. En inakordering är förresten lätt att få här för 5 a 6 dollars i veckan d v s för mat och rum. Som jag nu lefver kostar det mig ungefär 6 dollars i veckan.

Jag har 10 dollars i veckan och det är ju icke illa, helst som jag ju är fullkomligt grön i alla förhållanden här, lägger man dertill att jag fick arbete så snart inom just mitt fack, så skulle det vara orätt att klaga, men så är det mig veterligt icke några som har så lätt att få arbete här som arkitekter.

Jag börjar mitt arbete här kl 9 f m och slutar kl 5 e m. På våra lediga stunder teckna vi och måla aqvareller samt läsa engelska. Dahl har just i dag slutat en porträtt målning - mitt porträtt neml. - Ostergren målar också ganska bra och äfven jag kluddar litet.

Våra bekanta som komma upp till oss, tycka det ser mycket artistiskt ut, ty har ar alltid något i verket och dessutom

i New York år 1883

har vi satt upp en del bitar på väggarna. Vi hafva den stora Brooklynhangbron midt för våra fönster, och bo förresten strax bredvid den. Jag går dock sällan öfver den ty jag kommer fortare fram genom att gå med en ångfarga, och färjestationen ligger alldeles vid bron förresten, fastan **färgan lägga** till litet **vester** ut från bron på New Yorksidan. På detta satt kommer jag fram på 20 minuter eller lika **lång** tid som det tager att gå öfver **sjelfva** bron från ena till andra andan.

Den färjestation eller rättare **färjelinie** jag går från heter **Fullton**, der går dagligen 4 st **ångfärjor** som hvar och en på samma gång kan taga cirka 600 personer och 12 a 14 vagnar med förspända hastar.

Färjorna gå så att då en kommer in så går den ineliggande d v s att det **afgår** en **ungefär** hvar fjärde minut, och då man kommer in vid Brooklyn sedan så ar der alltid mellan 20 och 30 st spårvagnar (sådan som Stockholms spårvagnar) som beforder folk till olika trakter af staden, och det ar att marka att dessa vagnar icke vantar vid olika tider, utan gå oupphö-

ligt natt och dag och ändock ar det alltid lika många vid **färjstationen**.

Sådana **färjlinier** känner jag till 4 som går mellan Brooklyn och New York och dessutom har man nu bron som dagligen passeras af 10 tusentals personer. Då har man göra sig en föreställning om folkströmningen mellan New York och dess största förstad.

Adjö med dig för denna gång. **Helsa** Mor och Syskon, sväger och vänner från din **tillgifne** bror **Adolf**
Skrif snart !

Brevet är poststämplat i New York den 9 juli 1883, och har på baksidan stämplat i Karlstad 15 dagar senare. Det som Adolf kallar New York ar alltså Manhattan. Bron som det talas om i brevet är den alldeles nyöppnade Brooklynbron, invigd just 1883. Adolf följde inte strömmen av landsman till Chicago eller Minnesota utan kom efter tiden i New York att slå sig ner i Kansas City. Dar avled han redan den 10 augusti 1887.

Carl-Johan Ivarsson, Säffle

Besök från Ludvika

Den 12 april fick Varmlands Släktforskarförening och arkiven i Gamla Badhuset besök från Vasterbergslagens släktforskare. Det var ett 30-tal släktforskare som kom i buss från Ludvika.

Vi hade ett givande utbyte släktforskare emellan, varvid Bo Cider fick tillfälle att berätta om de tre arkiven och undertecknad om vår förening.

Som gåva mottog vår förening ett antal skrifter enligt nedan för vilka vi ar mycket tacksamma. Vi hoppas få återkomma till dessa i ett senare nummer av VarmlandsAnor.

"Vi från Thyn" av *Mats Eriksson*. Tyfors, Safsnas socken, Ludvika kommun. Utvecklingen 1622-1968 med personregister.

"Paljacka, Paiso och Mylimak" av *Nils Holmdal* och *Hélène Littmarck*. Grangarde **finnmark** och dess ortnamn.

"Inte bara Grave" av *Jean Kaettman*. Vallonattlingar i Gravendal.

"400 år i Finnmarken" av *Olof Mattsson*. En släktkrönika med antavlor.

"Saxhyttan" av *Kjell Vadfors*. En gammal bergsmansby i Grangarde. Del 1 gårdsinventering. Del 2 släktregister.

"Karlsange" av *Kjell Vadfors*. 300 år 1692-1992. Gårds- och slaktbeskrivning.

Lars-Gunnar Sander

SVARs framtid

SVAR kommer inte att ta betalt i sin forskarsal i Ramsele. Verksamheten i Kyrkhult avses bedrivas av en stiftelse.

I anslutning till Riksarkivets depå Arninge i Täby utanför Stockholm avser Riksarkivet skapa ett mikrokortcentrum. Utlåningsverksamheten per post från **Ramsele** fortsätter i awaktan på pågående utredningar. SVAR genomför för närvarande med stöd av bidrag från EU tre förstudier avseende

- 1) Digitalisering av arkivalier,
- 2) Marknadsföring av kulturhuset i **Ramsele**,
- 3) Utvidgning av verksamheten i **Ramsele** med till exempel studiecirklar.

Höstens program

Lördagen den 20 september blir det granstraff i Örje med historielagen i Östfold. Vi kommer att hålla till i kommunhuset.

Deltagaravgift inklusive förtäring 70.00 NOK. Närmare detaljer om denna träff kommer i **nästa** nummer av *VärmlandsAnor*.

I övrigt har vi **ännu** inte fastställt något program för hösten. Om Du har förslag till aktiviteter så kontakta någon i styrelsen!

Rättelse till 1997:1

I artikeln om "Sponsorer i Filipstads Bergslag II" sägs att Anna Lovisa Wetterling var född 1755. Rätt årtal skall vara 1775.

Saxonyklanning och tam huggorm

Ja, detta var bara några av de märkliga ting som Kent Andersson kom in på i sitt föredrag i anslutning till förningens årsmöte den 22 mars. Att Kents insats blev mycket uppskattad framgår bast av Gunhild Svenssons referat på klingande värmländska:

"Di hade fått öpp en kaar ifrå Göteborg, Kent Andersson hette han. Å da må ja säje, han geck inte å for hacker. Men han va ju värsöte också så da va val inte så kônstigt att han kunne prate. En minns ju dissa knallera sôm geck ikring å sålde diverse ifrå hemslöjdera i Västergötland. Da va unnerklar å huvudduker å forklatyg å möe aane smått å gött.

Di va diplomater dissa knallera, veste te ta fölke. Va da ett nytt ställe som di inte kände fölke så börje di lite forsiktigt å runnprate, så di veste om di skulle vare litte gudshelie eller om di kunne dra e historie. För historier da vet ja att di kunde berättte.

Men i alle fall börje denne kaarn å hölle föredrag. Å inte behövde vi skrive opp heller allt han tale om. Han hade gjort kopier sôm vi kunne få etterôt. Va inte da en klok kaar? Föresten vem skulle hinne å skrive. Ola rann ju urn i ett kör i en å en halv timme.

Han prate om "spännande käller i släktforskninga". Å da ska en vete att da finns. Bå rolitt å lessamt kan en råke ut för. Å tank va möe da finns te tegå bare en vet ômet. Di sôm just ha börje å a färske feck att e go hjälp tån.

En aan har att fatt slete som börje for femtan år sen, å inte veste så varst möe. Men da har vart spännande å se om en kunne klare ået. Å tank va nöjd en blir nar en ser att da geck. Å tank va folk ha vart starke å uthöllie, som ha klare av live förr.

Han va att roli denne Kent också. Han skulle forsöke å forhøre ôss om våre kunnskaper. Fråge va vi hade lart ôss i denne forskninga, om vi hade last nôa domböcker å boöppeckningar, å va vi hade hette dar. Möa kände te plasser han vart på å tale om, å han dele ma sej papper te dôm, da va bra snällt. Tank te få stille sin egen nyfikenhet, å sen få rese

ut å berättte for andre om da han last. Da a en stor kulturgärning e sånn människe gör. Inte nog ma da han höll fast ve hembygdens dialekt också, da tycker ja a viktigt, att vi bevarer också. Da a tryckt te tale sôm en a van å oppfodd ma, da tramper en inte i klavere så lätt.

Å en sak te, han Kent Andersson, han kunne prate högt å tydligt, utta mikrofon så alle kunne hören. Å han veste va han prate om da a da inte alle som kan. Å di sôm ville vete mer så va da bare te fråge. Da a rolitt ma sånt fölke. Tack så möe."

SA långt Gunhild Svensson. Som val de flesta vet så förestår Kent Sveriges Slaktforskarförbunds kontor i Göteborg.

Har följer en förteckning över de kallor varur föredragshållaren refererade ett stort antal exempel:

Bouppteckningar

Lag 1734 att bouppteckning skall upprättas inom fyra månader efter dödsfallet. Morgongåva utfaller efter makens död. Bouppteckningsprotokollen, i vilka de till häradsrätten inlämnade bouppteckningarna finns uppräknade (1800-talet). överklagade bouppteckningar lämnades till hovrätten och finns i dess allmänna serie. Konkursbouppteckningarna i häradsrättens serie FIV ar mycket innehållsrika.

Inneliggande handlingar

Häradsrätten serie FIIa, bilagor till domboken. Ofta från sent 1600-tal. Mycket varierat innehåll, allt från bouppteckningar till kopior av brev från 1500-talet.

Landskontoret

Kvarnkommissionens register 1699. Diverse tjänstemäns betalningartill Vadstena Krigsmanshus. Förteckning över salpetersjudare. Syner på boställen. Förteckningar på gästgivargårdar och skjutslistor.

Landskansliet

Tro- och huldhetseder. Inrikes och utrikes pass. Garningsbrev (gärningsmän = till exempel sockenskomakare och sockenskräddare). Suppliker. Äktenskapsborgen. Rapport om kolera. Förteckning över gästgiverier. Handelsanmalingar.

Äodelningsrätten

Tar upp tvister i samband med laga skiftet. Innehållsrikt och personligt.

Kronofogden

Har kan du finna bland annat gästgiveri och skjutsombyten. Knallepass. Brandbesiktningar.

Kronolänsmannen

Lansmansberättelser. Hållskjutslangder. Diverse militärt.

Kontraktprostarkiv

Förvaras antingen på landsarkivet eller hos nuvarande kontraktprost. Handlingarna ar ofta från 1700-talet. Avhandlar ärenden på socken- och kontraktsnivå. Aven personrelaterat.

Stadsmuseet i Göteborg

Har en hel del värmländskt material.

Sveriges Radios Programförsäljning

Man kan ringa och fråga vad som finns inspelat om en viss socken.

Svea Rikes Ecclesiastique Werk

1711 Sven Wilskman, Örebro 1782. Regelverk for kyrkans man, allt från kyrkoherden till kyrkvårdar, klockare, sexman m m. Innehåller aven nyckel till kunskapstabellen i husförhörlängderna.

Personverser

Finns på Nordiska Museet.

Lars-Gunnar Sander

Domboksregistreringen fortgår

För ett år sedan rapporterade vi från registreringen i **Häljebol** av namn i domböcker. I mars i år har man i stort fullbordat namnregistreringen i domböckerna från Gillbergs härad. Nu skall man komplettera med ett par domböcker som har arkiverats i fel domstolsarkiv, samt **några** äldre domböcker som finns i **landskapshandliga** rna. Man **går** även igenom det registrerade, rättar och kompletterar överhoppade namn.

Kallarverksamhet

Det skolhus man höll till i förra året har sålts till konstnarsparet Ellen Hellner och Magnus Hedman, som där skall öppna kursgård i konst. Registreringsprojektet pågår nu i en källarlocal i Högsaters pensionärshem.

Själva tingshuset där verksamheten en gång skall utföras är ännu inte färdigt att tas i bruk. Lägenheten i huset är snart klar för inflyttning, men rummen på nedervåningen inklusive tingssalen är inte klara. I den sistnämnda återstår målning. Salen är två våningar hög och där krävs ställningsarbete. När de mindre rummen på nedervåningen är klara kan man börja tänka på att flytta dit med registreringen.

260000 poster

Totalt har man registrerat nära 260000 poster. Då finns det givetvis namn som förekommer flera gånger. Registret finns nu i en databas ur vilken man kan beställa sökning. Sökningen sker med hjälp av programmet SLFIND, utvecklat av Jan Bergqvist i Säffle. Jag gjorde en testbeställning på namnet Löwenhielmåren 1790-1799 och fick två A4-sidors utdrag som resultat.

Man skall nu fortsätta med registreringen av Näs härads domböcker. Parallellt

med denna registrering, registrerar man särskilt **uppbud** och lagfarter i Gillbergs härad. Ett sådant register är värdefullt. Man kan där följa personers **fastighets** överlåtelse och flyttningar. Jag har studerat ett liknande register över Jämtlands län i landsarkivet i Östersund och testat ett sådant registers användbarhet. I **Häljebol** finns dessutom sockenstämmoprotokoll från Gillberga och Kila socknar åren 1800-1805 avskrivna och inlagda i en **fulltext** databas.

Registrering av namnen i domböckerna påbörjades 1993. Gunnar Jonsson i Säffle har lett projektet. Under denna tid har sammanlagt 7 ALU-anställda deltagit. I dag deltar ALU-anställda Nina Löfgren från Häljebol samt lönebidragsanställda **Hans-Åke** Danielsson och Christina Elfstedt från Säffle.

Kultur har egen värde

De arbetsmarknadsåtgärder som har tillämpats har i detta fall visat sig vara av stort värde. Som biprodukt har ju ett värdefullt kulturarbete blivit utfört. Nackdelen är att kulturverksamhet blir beroende av den arbetsmarknadspolitik som förs för tillfället. Kultur har ett så stort värde i sig att det borde vara ett eget kriterium för behovsprövning. Men så länge det fungerar som i dag får vi vara tacksamma för de "smulor som faller".

Sökning i databasen kostar 20 kr för medlem i föreningen och 40 kr för övriga. Blankett för detta kan erhållas från

Gunnar Jonsson
Älvhagsgatan 25
661 40 Säffle

mot svarsporto för 100 grams föreningsbrev (nu 3.20 och efter 1 juli 1997 3.50).

Bernhard Granholm

Peter Olausson, nöjd projektledare för Tingshuset i Häljebol mars 1997. Foto Anna-Lisa Granholm

Adjungerad i styrelsen

1 **fyllnads**valet efter Tom Silja fanns ingen kandidat vid **årsmötet**, varför posten sattes vakant med **nöj** lighet för styrelsen att utse adjungerad suppleant.

Vi har nu nöjet meddela att **Eva** Fredriksson tackat ja till denna post. Som säkert **många** minns var Eva en av de som stiftade **vår** förening och hon har **också** suttit med i **förbunds** styrelsen.

Det är **alltså** en kvalificerad kraft som vi nu halsar **välkommen** och knyter till **styrelsen**.

Föreningen Tingshuset i **Häljebol** bildades i maj 1991. Dess syfte är att göra tingshuset till ett **centrum** för kultur och **forskning** i och om gamla Gillbergs **härad**. Tingshuset köptes i augusti 1991 och renovering efter **Värmlands** Museums instruktioner **påbörjades**. En **lägenhet** blir klar för **uthyrning** under 1997, varefter **forskningslokaler** kan **färdigställas**.

Stöd Föreningen Tingshuset **Häljebol** - postgiro 55 76 58-2

Ett solvarv i Askersby Sunne (S)

Mai Hedin, Sunne, fortsätter att dela med sig av sin rika fond av minnen. Del 1 av Ett Solvarv var införd i VärmlandsAnor 1996:4 och del 2 i 1997:1. Här slutar Mai Hedin sin berättelse från Bondgården. Det skulle kunna vara vilken bondgård som helst. Arbetet och slitet var lika.

Harald Persson

Fångstgropar

För att skydda sig och husdjuren från oönskade besök av varg eller räv gjordes fångstgropar.

På en del håll finns ännu spår av gamla varggropar. Dessa grävdes flera meter djupa. Väggarna kläddes med stående timmerstockar för att hindra vargen eller räven att ta sig upp. Gropen täcktes över med smala björkspön samt halm och ris. En hög påle sattes mitt i gropen och vid denna fastes en levande anka eller höna för att locka dit vildjuret. För att undvika blod nere i gropen användes inte bössan utan klubban vid avlivning av det fangade djuret. Naturligtvis för att den påkostade gropen skulle kunna återanvändas.

Höstens slakt

Slakten skedde i äldre tider hemma på gårdarna och utfördes dels av husets eget folk dels med hjälp av någon granne som specialiserat sig som slaktare. För att nedbringa antalet djur som skulle vinterfödas var det vanligt att man gjorde en stor höstslakt, när betesgången var över och medan djuren ännu var feta. Ibland slaktades förutom den årsgamla grisen någon gammal ko, kalvar, far och getter.

Vid slakten skulle allt matnyttigt tillvaratas. Allt gjordes i ordning och skulle racka till nästa års höstslakt. Det var bråda dagar, både unga och gamla hjälptes åt och ibland måste även någon lejas till hjälp. Man hade ingen frysbox för att konservera det färska köttet.

Efter styckningen av slaktdjuren tog man val vara på allt. Naturligtvis var man

vid slakten noga med att först ta vara på blodet som från första stund samlades upp i ett fat och som måste vispas så att det inte skulle klimpa sig. Av det bakades sedan paltbröd men en del blandades med rågmjöl som sedan i form av klimpar kokades i salt vatten för omedelbar konsumtion.

Tarmarna rengjordes noga för att användas vid korvtillverkning. Korv gjordes i stora mängder. Före köttkvarnens tid hackade man köttet tillsammans med de inälvor som skulle användas i korven med kötthackor i ett tratråg. Det var ett tungt arbete, som man ganska såg att mannen hjälpte till med. Vid korvstopningen användes korvhorn, gjorda av kohorn.

En gammal konserveringsmetod var att torka kött och fisk. Senare började man även att röka en del mat. Det skedde då i bastun eller i en för ändamålet särskilt byggd, smal och hög rökku. I matboden fanns stora laggade tratinor vari köttstycken varvades med salt. De fick ligga cirka 14 dagar, varefter de vändes och efter ytterligare 14 dagar hade de bildats saltlake. En del fick ligga kvar i denna och en del hängdes upp i boddaket för att torka.

De stora kött- och fläskbitarna lades ner i salttinan eller gick till rökning. De skars ej fria från ben. Det blev senare när de skulle in på matsedeln. Då var även kött- och fläskben en stor tillgång.

Stöpning av ljus

Vid höstslakten togs talg tillvara och torkades. Vid ljusstöpningen före jul hackades den sönder och smältes samt silades ren. Garn till ljusvekar tvinnades och i lagom längd knöts de tre eller fyra på stickor. Mellan två stolar lades ett par ribbor och över dem hängdes stickorna med vekarna fastknutna. Den smälta talgen hällades i en gammal smörkärna. Vekarna vaxades för att kunna foras rakt ner i kärnan.

Så börjades neddopningen av vekarna i talgen, en sticka i sander som sedan lades tillbaka över ribborna. Den proceduren upprepades med nästa sticka tills man gått genom alla. Då började man

med den första igen på vars veckor talgen hade stelnat. Man fortsatte tills ljusen fått önskad tjocklek. Men neddopningen måste ske snabbt ty annars blev ljusen smalare i stället.

Allt eftersom talgen minskade i kärnan fyllde man på med kokande vatten. På grund av att talgen var lättare höll den sig på ytan liksom att den av det varma vattnet hölls i lagom konsistens för stöpningen.

För att kallna fick de nystöpta ljus hänga kvar på stickorna någon dag. Talgdankar kallades de ljus som gjorts sist, när den mesta och basta talgen var slut

Förberedelser för julen

Till julen skulle allt vara iordningsställt. Spinnrock och vävstol skulle vara undanställda. Rikligt med torr ved skulle baras in och finnas på lager. Under helgen fick inget arbete utföras. Allt koncentrerades på att efter höstmånadernas slit verkligen kunna fira och njuta av den stora helgen.

Julgrisen var slaktad i god tid före jul och mat från höstslakten fanns i salttinan men ändock var det mycket som skulle beredas just för helgens fest, bland annat julskinkan och olika syltor. Lutfiskens lades i blöt på Annadagen den 9 december och sköttes sedan med lutning och många byten av iskallt vatten.

Till jul var det verkligen fråga om storstädning. Vaggar och golv skulle skuras rena. Alla karl av koppar skulle blankpoleras och även det övriga som fanns skulle vara skinande rent. Väggar pryddes med bonader och det nyskurade golvet i stugan ströddes med hackat enris som doftade rent.

Julgran förekom i Sverige från sekelskiftet 1900. För det välbehövliga julbadet togs det in i stugan ett stort träkar. Detta fylldes med vatten som varmts på spisen. På grund av dålig vattentillgång och uppvärmningsmöjligheter fick de flesta av hushållsmedlemmarna turlas om att bada i samma vatten.

Men man tänkte inte enbart på människorna. Även småfåglarna fick den otröskade sädeskärven på gårdsplanen och därmed var Julens Högtid inledd!

Hälsingland...

Utanför Söderhamn fanns förr ett sågverkssamhälle som hette Mariehill men som även kallades för "Lilla Värmland". Gösta Björk i Söderhamn har lett en studiegrupp som samlat material om detta ställe. Vi har fått tillgång till hans dokumentation varur vi fritt har plockat ut vissa delar som kan vara av intresse för VärmlandsAnors läsare.

Det var år 1852 som grosshandlaren Adolf Ferdinand Hillman kom till Söderhamn. Han ägnade sig från början åt trävaruhandel och ägde en såg i Bollnäs socken. För torkning och utskeppning av trävaror arrenderade han mark på Tornön 3 km utanför Söderhamn på Söderhamnsfjärdens norra sida. Där byggde han i slutet av 1850-talet en sommarbostad som döptes till Mariehill. Namnet bildades på så sätt att Hillman tog sin hustrus förnamn Maria och lade till första stavelsen i sitt eget efternamn.

År 1866 anlade Hillman ett tre-ramigt sågverk på Mariehill som åren 1873-74 utökades till att omfatta fem ramar. Anläggningen ersattes år 1922 av ett nytt sågverk som då ansågs vara Norrlands modernaste. "Grossen", som värmlänningarna kallade Adolf Hillman hade också jordbruk med både kor och hästar.

Mariehill var ett livligt sågverks-samhälle där människor levde och hoppades på en trygg och ljus framtid. Men i början av 30-talet kom sågverkskrisen och arbetslösheten tog sitt förlamande grepp om Mariehill. Man levde i det längsta på hoppet att någon ny industri skulle komma, men så blev ej fallet. I dag finns bara några enstaka hus kvar. Sly och annan vegetation bildar på sina ställen ogenomträngliga snår på det forna industriområdet.

Vilka arbetade på Mariehill och varifrån kom de? Det var värmlänningar som dominerade bland dem som sökte sin utkomst vid Mariehills sågverk. Orsaken till att just dessa kom i så stor utsträckning till sågarna i Hälsingland har utforskats av bland andra Björn Rondahl i en avhandling vid Uppsala universitet.

Lilla Värmland

Sågen i Mariehill på vykort troligen från 1920-talet stämplat STU?SUND

I Värmland slet man, som på många andra håll på landsbygden, med ett stort befolkningsöverskott. Det gällde särskilt i Fryksdalen och Klarälvdalen. Där hade också trävaruhanteringen gamla rötter då det vid många små järnbruk hade anlagts sågverk. Efter järnproduktionens befrielse från regleringar koncentrerades den i slutet på 1850-talet. Så blev det också med sågverken, som koncentrerades till Klarälvens mynning. Detta innebar minskade arbetstillfällen för befolkningen i Värmland. Eftersom den värmländska jordbruksbefolkningen i de flesta fall enbart haft småbruk som kombinerats med extraarbete inom trävaruhanteringen i hemtrakten eller arbetsvandringar ökade nu behovet av mer eller mindre tillfälliga arbeten på andra håll i landet.

Värmlänningarna hade blivit föregångsmän inom skogsbruket genom överlägsna slädar och annan utrustning, som man hade med sig till bland annat Hälsingland och Dalarna. För detta var värmlänningarna livligt efterfrågade och Rondahl har därför kunnat visa att de kom att dominera bland sågverkens kvalificerade personal.

På 1860-70-talet kom de vandrande från sina värmländska hemtrakter. Brissten på bostäder gjorde att de fick laga och äta sin mat ute i det fria och sovplatsen blev i något skjul eller under en brädstapel. Dessa människor kunde betraktas som sin tids gäst- eller säsongsarbetare. När hösten kom var det dags att starta vandringen hem till Värmland. Så småningom byggdes kaserner och bostadsförhållandet förbättrades om ej i tillfredsställande grad. Nu kunde man ta hit sin familj och nya familjer kunde bildas. En stabbläggare hade ca 800-900 kr/år i början av 1900-talet, fri ved (knubb oftast), fri läkare och medicin.

Även om värmlänningar var dominerande fanns andra landskap representerade såsom Hälsingland, Dalarna, Närke, Gästrikland, Medelpad, Småland, Uppland, Jämtland, Västerbotten, Skåne, Norrbotten och Ångermanland. Även Norge och Åland fanns med. De flesta värmlänningar kom från Lysvik, Sunne, Norra Råda och Övre Ullerud. Trots anställningstider från tio till över tjugo år var många icke mantalsskrivna i Söderhamn. Detta framgår av en uppgift till myndigheterna 31 december 1895.

Hälsingland...

Arbetsvandring

Albert Danielsson, född 1868 i Ljusne Hälsingland, berättar om sin fars arbetsvandring på 1850-talet.

Min far var född i Värmland, Västra Ämtervik år 1833, där han kom från en gammal utbredd prästsläkt. Far hette Per Bjur men tog sig namnet Danielsson, då hans far hette Daniel Bjur. Då min farfar dog i rätt unga år i den på den tiden härjande sjukdomen smittkoppor och efterlämnade många oförsörjda barn, blev dessa utackorderade till olika familjer.

Min far kom till prosten Laurell i Västra Ämtervik, som lovade ta sig an honom. Men han blev mest utnyttjad till arbete som dräng, trots att far var begåvad och mest av allt ville läsa för att bli någonting. Han skulle ha blivit en överdängare till präst farsgubben, men han hade nog inte valt den banan då han var ren fritänkare.

När far i 20-årsåldem märkte, att det ingenting blev av honom hos prästen, föredrog han att följa med den stora folkvandringen till de norrländska sågverken. Det fanns gott om fattigt folk i Värmland och oftast livnärde de sig på små torp eller som statare.

Det tillkännagavs i kyrkor i Värmland, att arbete kunde erhållas i Ala, och att reseersättning med 30 kronor skulle utbetalas till var och en vid framkomsten. De som önskade resa skulle anmäla sig till Ala bolag. Så sällade sig farsgubben till en av de karavaner som gick den långa vägen till fots bärande litet matsäck och det nödvändigaste i näverkonten. Färden tog en tid av 14 dagar från Värmland till Ljusne.

Som liten pojke hörde jag ofta talas om ett värdshus någonstans i Dalarna som hette "Kom till måtta". Alla talade om detta ställe som något extra och det tycktes vara mycket populärt under dessa vandringar. Men inte var väl komforten så värst då man som nattläger fick ligga på halm som dragits in på golvet.

Per följde med till Ala utan att ha anmält sig, så hans kamrater var bekymrade för hur det skulle gå för honom. Vid framkomsten satte sig Per på en sten

framför kontoret, medan de andra gick in. På den tiden var kontor och kontorsfolk något som satte skräck i en människas, var det så bara en springpojke. Far blev i alla fall inropad av förvaltaren och fick arbete genast och 30 riksdaler.

Förvaltaren började med att hålla ett tal för gruppen och frågade, om de hade någon flicka i Värmland, så kunde de ju gifta sig och han utlovade 12 kronor för varje barn vid födelsen.

Så arbetade de på sågen under sommarmånaderna till hösten då de vände åter till sina hem. Sågen stod ju stilla under vintern, eftersom verket drogs med vattenkraft tills havet blev isbelagt. Det hette då:

Hösten är kommen hör stormarna gny, sågverken stanna och värmlänningarna fly

Far gick så fram och åter till Värmland flera gånger.

Första året som far arbetade på Ala fick han en stämning från Ämtervik för att han inte inställt sig till exercis. Han upplyste då förvaltaren om att prosten Laurell, där han arbetat, hade sagt att han köpt honom fri från exercisen, det hade kostat fem kronor. Förvaltaren styrde om att böterna betalades av bolaget.

Då far arbetat i Ala tre år började bolaget gå dåligt, det stod i skuld till far med 75 kronor ett helt år. Ala bolag gick över i ett annat.

Far flyttade över till Ljusne där han var med om att bygga det första sågverket. Han stannade nu i Ljusne där han fann sin flicka Karin Sten. Hon tillhörde den mycket utbredda släkten Sten, som någon gång på 1600-talet slog sig ner på Sör-sidan. Närmast kom de från Norrala. Ljusne sågverk var gemensamt för Norr- och Sör-Ljusne men brädgårdarna var skilda, då Röös från Göteborg rådde om den södra och Kempe den norra sidan.

Sör-Ljusne hörde under Maråker och där fanns kyrka. På somrarna gick Ljusneborna ofta den långa dammiga vägen till högmässan bärande finkläderna på armen, vilka man satte på sig innan man kom fram. Ombyte brukade ske vid en

Nr 51

Som komplement till antavlan för min mormor Maria Olofsdotter, som jag tidigare sänt in, kommer här den för min morfar August Westlund.

Det är mig inte bekant när han antog namnet Westlund. Han hette ursprungligen Nilsson

Sten Nyborg
Yxvägen 5
181 47 Lidingö

björk som kallades "Kläbjörka". Den har för inte så länge sedan huggits ner, men stubben finns fortfarande kvar - detta sagt omkring 1950.

En ättling i fjärde generationen har låtit VärmlandsAnors läsare ta del av denna berättelse genom Janet Leffler

Askesta sågverk

Om värmländsk invandring till sågverken i Hälsingland kan man också läsa i Alir-anor 97:1 (Medlemsblad för Forskarforeningen Alir i Söderhamn).

Jan Hallström skriver där om "Askesta - från idyll till sågverksdröm". Detta sågverk startade 1858 och ägare var firma James Dickson & Co från Göteborg. Många av sågverksarbetarna kom från Dicksons sägar i Värmland.

Antavla nr 051	Generation I	Nr 2-3 (1)	Generation II	Generation III	Generation IV	Generation V	Upprättad för August Westlund, f. Nilsson 26/2-1845 i Spåsserud, Glava mf (6) t. Sten Nyborg. Alla orter i (S) län		
Nr 2, far Olofsson Nils Hemmansägare f. 25/9-1800 Glava, Spåsserud d. 5/9-1850 Glava, Spåsserud Glava, Spåsserud	Nr 1, ansökarare Westlund August Hemmansägare f. 26/2-1845 Glava, Spåsserud d. 4/7-1929 Glava, Berga g. 1874	Nr 3, mor Maria f. 9/10-1851	Nr 4 Andersson Olof f. 27/9-1709, Glava, Spåsserud d. 8/5-1762, Glava, Spåsserud Hemmansägare f. 16/3-1753 Glava, Spåsserud d. 5/6-1829 Glava, Spåsserud f. 25/1-1726, Glava, Bråne d. 13/5-1791, Glava, Spåsserud Hansdotter, Kerstin Andersdotter, Marit Nilsson, Anders 1685, Glava, Fors - 1771, Glava, Bråne Andersdotter, Kerstin	Nr 5 Bengtsson Sara f. 1717, Glava, Gärud d. 14/10-1773, Glava, Spåsserud Mattsdotter, Sara f. 31/1-1735, Glava, Töresbol d. 19/6-1826, Glava, Töresbol Mattsdotter, Sara f. 1697, Glava, Hedene - 1770, Glava Björksdotter, Sara 1700, Glava, Töresbol - 1781, Glava Larsson, Nils f. 1728, Glava, Yttre Rud d. 21/12-1773, Glava, Höge Nilsson, Lars, Dagkarl Hemmansäg. närmstend. Glava, Lövås d. 24/1-1826 f. 16/11-1728, Glava, Höge d. 25/5-1773, Glava, Höge Ersdotter, Marit Gustafsson, Erik Glava, Höge - Ersdotter, Ingeborg Ammundsson, Erik Bengtsson, Karin	Nr 6 Andersdotter Andersson, Anders. Hemmansägare f. 1734, Älgå d. 17/6-1805, Glava, Höge 14 Andersdotter, Anna f. 1731, Glava, Höge d. 11/1-1809, Glava, Höge 15	Nr 7 Andersdotter Andersdotter, Anna f. 1731, Glava, Höge d. 11/1-1809, Glava, Höge 14 Andersdotter, Anna f. 1734, Älgå d. 17/6-1805, Glava, Höge 15	Nr 8-15 Generation III	Nr 16-31 Generation IV	Nr 32-63 Generation V

Ett invecklat släktskap

Mina farföräldrar brukade mellan Aren 1880 och 1909 egendomen Nytomta i Stora Skärmnäs, Brunskog.

Min farfar 1AO Anders Olsson var född 1843 enligt egen uppgift i Fösked men enligt husförhörlängder i Ragnilsrud. Fadern 2A0 Olof Nilsson (f 1809 d 1892) flyttade nämligen samma år med sin familj från Ragnilsrud till Dar Oppe i Östra Fösked. Bland Olofs fem barn fanns också Olof (f 1834) vars dagböcker redigerats 1989 av Elof Persson i "Brunskog - de gamle berättar" del II.

Anders tjänade dräng under åren 1862-65 i Bolstad, Dalsland, hos prosten Per Olof Wigelius kand i Karlstad, då han tjänstgjorde vid läroverket i mitten av förra seklet, som "Morbror Pelle".

Farmor, AAI Anna Andersdotter, f 1845 i Vaststuga, St Skarfnas och farfar vigdes 1869 och de första åren var Anders dräng hos svärfadern 2AA Anders Andersson (f 1812 d 1890).

Fr o m 1874 arrenderade han en annan av svärfadernsegendomar. 1880 flyttade man till Nytomta sedan egendomen överlätits till Anna enligt en 1879 företagen bodelning. En avskrift av bodelningshandlingen finns i "-de gamle berättar" del II.

I likhet med sin bror Olof förde Anders omfattande dagboksanteckningar. Av dessa framgår att han vid 1870-talets slut hade en ansträngd ekonomi. 1880 var de 5000 kr han fått ära efter sin far "uppättna" och han ämnade utvandra till Amerika. Detta strandade dock på att ingen betrodde honom att låna pengar. Annas förvärv av Nytomta räddade tydligen situationen.

Anders Olsson var anlitad i socknen bl a som medlem i skolråd, fattigvårdsstyrelse och taxeringsnämnd. Farmor dog 1907 och 1909 såldes Nytomta. Min farfar bodde dock kvar till 1919 då han flyttade till en son, folkskollärare i Östra Malsjö. Han dog där 1933.

Anna och Anders antavlor visar på ett komplicerat släktskapsförhållande som tyder på att umgänget i socknen i äldre tider var begränsat till en trängre krets. Kommunikationen med yttrevärld-

Olof Nilsson (1809 - 1892)

Anna Andersdotter (1845-1907)
Anders Olsson (1843-1933)

den tycks inte heller varit livlig. De som blev ingifta kom från grannsocknarna såsom Frykerud, Arvika och Högerud. Sammanställningen visar att Anna och Anders både var fyrmänningar och i dubbel bemärkelse femmänningar. Farfars mor, 3A0 Karin Nilsdotter (f 1803 d 1885), var dotter till 6A0 Nils Persson (f 1772 d 1833) från Kallviken, vars hustru 7A0 Marit Jansdotter tillhörde den Jan Erssonska slakten, beskriven av Anders Tholén 1914.

Nils Perssons föräldrar var 12A0 Per Andersson f 1738 i St Skarfnas och 13A0 Karin Jordsdotter f 1746 i Strand. De brukade en egendom i Strand där de dog 1809 resp 1808. Karin Jordsdotters syster Anna tillhör förfäderna till Anna Andersdotter. I de två äldsta släktleden blir förhållandena mer komplicerade då två syskonpar gifte sig med varandra. 25A0 Karin Nilsdotter (f 1700 d 1772), 20AA Lars Nilsson (f 1703 d 1779) och 17AA Ingegerd Nilsdotter (f 1711 d 1781) var barn till 50A0 Nils Larsson (f 1658 d 1718) och 51A0 Karin Andersdotter (f 1672 d 1765). Nils och Karin var bönder i St Skärmnäs.

Syskonen 24A0 Anders Nilsson (f 1700 d 1768) och 21AA Anna Nilsdotter (f 1703 d 1777) var barn till 48A0 Nils Månsson (f 1666 d 1726) bonde i Lilla Skarfnas och 49A0 Dordi Jonsdotter (f 1672 d 1764) i hennes första äktenskap. Dordi var gift ytterligare två gånger och dog vid 92 års ålder efter att ha varit blind i elva år och Sängliggande i sex.

Ingegerd Nilsdotters man var 16AA Anders Ersson (f 1710 d 1766) i Ragnilsrud. Den 11 juni 1766 brann det hos grannen Brynte Nilsson och Anders som skulle radda en del av lösöret blev därvid så illa brannskadad att han avled efter två dygn. De hade sonen 8AA Nils Andersson (f 1741), som gifte sig med en utsocknes 9AA Anna Nilsdotter f 1759 i Perserud i Arvika sn. De bosatte sig i hennes föräldrahem och dog den 24/7 resp 25/7 1821. De hade sonen 4AA Anders Nilsson som föddes i Perserud 1782 (d 1859) och som 1807 gifte sig med sin syssling 5AA Anna Nilsdotter (f 1779 i St Skärmnäs d 1860). Under

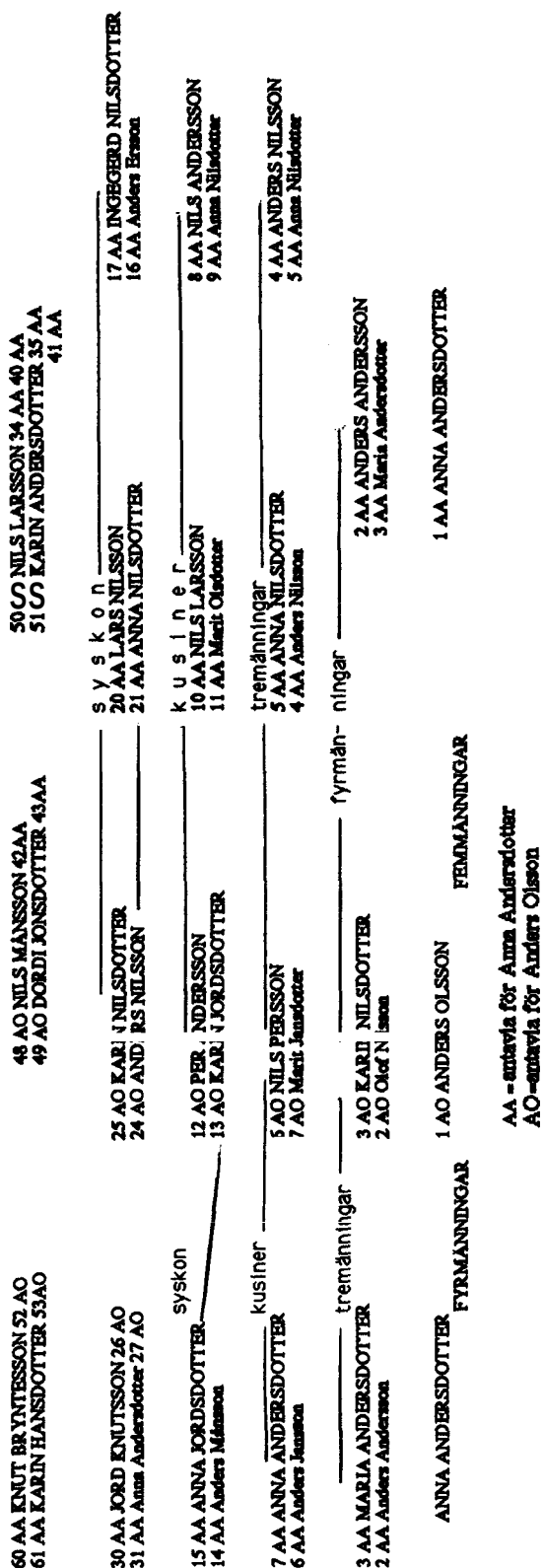
åren 1812-18 bodde de i St Skarmnas men flyttade sedan till Perserud. Under Skarmnastiden fick de sonen Anders Andersson, min farmors far. 5AA Anna Nilsdotters föräldrar var 1OAA Nils Larsson (f 1727 d 1786) och 11AA Marit Olofsdotter (f 1752 d 1818) båda från St Skarmnas. Originaliteten i vad beträffar namngivningen av barnen i dessa generationer får inte anses vara särskilt stor.

Min farmors mor 3AA Maria Andersdotter föddes 1809 i St Skärmnäs (d 1896). Hon var dotter till 6AA Anders Jansson (f 1783 d 1867), som var ägare till 160 öre skatt i St Skarmnas (Väststuga och Asen), 130 öre skatt i Strand (Västre) och 19 öre 19 3/7 penningars skatt i Lilla Skarmnas. I socknen gick han på grund av sin goda ekonomiska ställning under namnet *Gullman*. Anders Janssons hustru även hon med namnet 7AA Anna Andersdotter (f 1774 d 1846) var dotter till den andra system Jordsdotter med förnamnet Anna (f 1750 d 1833) och 14AA Anders Månsson (f 1730) från Lilla Skarmnas och hemmansägare i St Skarmnas. Han omkom 1783 då han under hemresan från kvarnen i Brunsberg ramlat i alven. Enligt dödboken drabbades han under sitt sista levnadsår ofta av svindel.

Systrarna Jordsdotters föräldrar var 30AA Jord Knutsson (f 1707 d 1783) och återigen en 31AA Anna Andersdotter (f 1728 d 1753), båda födda och brukande i Strand. Jord skall enligt anteckning i dödboken ha varit *sexman*, en befattningshavare vilken det ålåg att övervaka kyrklig tukt och ordning. Kanske ansågs han lämplig därtill på grund av sin härkomst som son till korpralen 60AA Knut Bryntesson (f 1652). Han dog 85 år gammal i sitt hem i Strand efter att ha varit soldat och korpral i arton år och "bondefaltvabel" i fjorton, allt enligt dödboken. Knut var enl generalmönsterrullorna för Närke-Varmlands regemente 1684-86 och 1689 korpral i 6:te "muskötkorpralskapet" i kapten Olof Örnröms kompani. I 1689 års rulla har han tillnamnet Prastberg efter Prastbol i Varmskog.

Trots det relativt nära släktskapet mellan de olika medlemmarna tycks

detta inte ha haft någon menlig inverkan på arvsanlagen Äldre tiders kyrkoböcker redovisar konsekvent eventuellasärlingar inom socknen men någon sådan har inte påträffats. Utförligare antavla finns i nr 3 av Svenska Antavlor 1996: Nr 219 Anor från Brunskog.

Sten Nyborg
Yxvägen 5 181 47 Lidingö
tel 08-767 38 28

Djupare in i antavla 52

Min värmländske oldemor - min farfars mor ble født i Strømmer, Östervallskog 5 mars 1846, av foreldrene Simon Gustafsson Inkerman og Malin Brytesdotter. Simon var faltjagare i kaptein Sparres kompani, derav navnet Inkerman. Simon ble født i Strømmer 1820, Malin i Töcksmark 1819.

Maria fikk 3 brødre, og da den yngste var født, døde moren. Faren, Simon, giftet seg igjen med Maria Gustafsdotter fra Strømmer, og sammen fikk de fire nye barn, hvorav en døde som spebarn.

Maria dro til Rødenes i Ostfold i november 1863. Derfra dro hun til Jelöya, Moss i 1867. Der jobbet hun på Rosnæs gård og traff der sin tilkommende, min oldefar, Hendrik Christiansen. De giftet seg i 1870 og fikk ialt 7 barn, den yngste ble min farfar, Fridtjof født i 1887 i Moss.

I 1875 kom to av Marias brødre, Brynte (født 1852) og Gustaf (født 1856) flyttende til Moss sammen med den lille halvsøsteren på 10 år, Beda. I folketellingen for Moss 1875 bor de tre hos Maria og familien. Jag tror Beda dro tilbake

til Sverige senere, men vet ellers ingenting om henne.

Maria levde i Moss til sin død i 1918 og har de fleste av sine etterkommere her. Brynte og Gustaf giftet seg også i Moss og bodde her resten av livet. Da jeg fant navnene deres på Moss kirkegård, lå gravene deres like ved siden av hverandre med helt like gravstener. Så de fulgte hverandre fra vuggen til graven så å si. Like etter jeg fant dem ble gravene slettet. Brynte og Gustaf har også en hel del etterkommere i området her.

Maria, Brynte og Gustaf hadde en "helbror" som ble igjen i Sverige. Han het Anders Simonson, født i Strømmer 1849. Han giftet seg i 1874 med Martha Stina Engelbrektsdotter fra Nössemark og bosatte seg der. Så vidt jeg kan se, fikk de ti barn født fra 1874 til 1895.

Jeg har også ett flott bilde (omslagsbildet), Jeg vet hvem de fleste er, Maria, Brynte og Gustaf med ektefeller. Derfor er det godt mulig at den siste mannen er "helbror" Anders og Frue. Mann nr 2 fra høyre. Er det mulighet for

Nr 52

Vi har satt hennes far som proband. Som i andra antavlor med norske anor, anvender vi de norske fylkesbokstaverne som numera (precis som de svenske) är ur bruk. För att beteckna Östfold i Norge anger vi således (NO/B), där B är fylkesbokstaven och NO står för Norge.

Unni Lien
Kråkeveien 24
N-1534 Moss
Norge

at noen kan gjenkjenne noen på bildet ?

Håper dere finner det litt interessant å høre hvordan det gikk med de utflyttede varmlandene. Kan tillegge at disse tre greide seg meget bra i Norge. Arbeidssomme og bra mennesker såvidt jeg kan skjønne i ettertid.

Unni Lien

RÖTTER

Världens enda dagstidning för släktforskare.

Världens enda dagstidning för släktforskare ges ut på svenska.

Av Sveriges Släktforskarförbund.

I RÖTTER hittar du dagsfärska nyheter, spännande »länkar» ut i släktforskarvärlden och kittlande kändisskvaler. Du finner intressanta artiklar, engagerande debatter och nyttiga tips och råd. Plus mängder av forskningsresultat. Och precis som i en vanlig släktforskartidning kan du efterlysa försvunna släktingar (men i RÖTTER behöver du inte vänta i månader på att frågan ska publiceras). Och bäst av allt: det kostar ingenting.

<http://www.genealogi.se>

För att kunna läsa RÖTTER behöver du en dator, ett modem och ett Internet-abonnemang

Antavla nr 052	Upprättad för Hans Ragnar Henriksen, f. 13/2-1910 i Moss, Østfold, Norge				f (2) t. Unni Lien. Orter i (S) län om inte annat anges
Generation I Nr 2-3 (1)	Generation II Nr 4-7	Generation III Nr 8-15	Generation IV Nr 16-31	Generation V Nr 32-63	
Nr 2, far Henriksen Fridtjof f. 2019-1887 Moss(NO/B) d. 28110-1959 Moss(NO/B) g. 24/10-1909 Moss(NO/B)	Christiansen Hendrik f. 24/3-1844 Akershus(NO) d. 8/2-1909 Moss(NO/B) g. 18/4-1870, Moss 4				
Nr 1, ansökare Henriksen Hans Ragnar f. 13/2-1910 Moss(NO/B) d. 12/8-1989 Moss(NO/B) g. 911-1937 Moss(NO/B)	Simonsdotter Maria f. 513-1846 Östervallskog Strömma 31110-1918 Moss(NO/B) 5	Gustafsson-Inkerman, Gustav. Fältj. f. 1110-1820, Ostervailsk. Strömmer d. 3/7-1888, Östervallsk. Strömmer g. 31/1-1845, Holmedal 10 Bryntesdotter, Malin f. 316-1819, Töcksmark d. 1111-1856, Östervallsk. Strömmer 11	Andersson, Gustaf 1762, Östervallskog - 1822, Östervallsk. Bryngelsdotter, Karin 1779, Östervallskog - 1848, Östervallsk. Påhlsson, Brynte 1787, Töcksmark - 1860, Östervallskog Andersdotter, Marit 1786, Östervallskog - 1871, Östervallsk.	Olsson, Anders 1729, Östervallskog - 1762, Östervallskog	
				Knutsdotter, Ingrid 1729, Östervallskog - 1808, Östervallskog	
				Persson, Bryngel 1738 - 1818, Östervallskog	
				Mattsdotter, Böret 1740, Töcksmark - 1811, Östervallskog	
				Evensson, Pål 1753, Töcksmark -	
Karlsen Else Marie f. 1/2-1915, Moss(NO)				Ersdotter, Ingeborg 1757, Töcksmark - 1806	
				Clason, Anders 1746, Östervallskog - 1793, Östervallskog	
				Olsdotter, Malin 1752, (Östervallskog) - 1825, Östervallskog	
Christiansen Agnes Lagerta f. 7/11-1888 Moss(NO/B) d. 7/6-1961 Moss(NO/B)					
1996					

Den återfunna slakten i

Olof Andersson var en hemmansägare i östra delen av Kila socken under 1800-talets första hälft. Han byggde upp en präktig mangårdsbyggnad, som genom delvis tragiska omständigheter gick slakten ur händerna och 1930 skulle bli Saffle hembygdsgard. Många av hans barnbarn och barnbarnsbarn flyttade till Moody County i östra delen av delstaten South Dakota i USA. Där lever och verkar ännu många av hans attlingar, medan andra ännu finns kvar i Kila med omnejd.

Olof Andersson var född 1780 i Djupviken och avled där 1856. Hans gård kallades Bockerud och han själv Bocken, varför vet val ingen. Han var gift först med Maria Nilsdotter från Boda (1775-1835) och sedan med Kajsa Svensdotter från Smarsbol i By (1786-1852). Fyra barn föddes i första giftet. Äldsta dottern Kajsa (1802-1875) blev gift med en besutten bonde i Västra Takene, Kila. Hon hade elva barn, varav tre avlidna i yngre år.

Tre döttrar och en son reste direkt till USA, medan en dotter, Britta Maria, blev gift med nämndeman Erik Börjesson på Ölserud i östra Kila. Deras sju barn kom samtliga att emigrera till USA.

En son till Kajsa, Olof Petter, antog namnet Thallin och blev sågverksägare på Orrholmen i Karlstad. Till hans historia ber jag att få återkomma. Han avled 1892 utan biologiska barn. Hans broder Carl Otto hade varit i Amerika men återkom och var inspektor på Orrholmen, när han tog sig själv av daga 1886. Det är inte kant om han hade några barn.

Av Kajsas barn bör det då bli en kvar. Det var skrivarens egen farfars farfar, Jan Gustaf Johannesson (1832-1894), som blev gift med en dotter på en granngård, Karin Olsdotter Högberg (1836-1920). Deras barn kom att bli bosatta i Kila socken, och där lever ännu många av deras attlingar kvar, varav alltså jag själv är en.

Amerikautvandrarerna

Så var det då alla dessa emigranter. Min egen farfars far, Karl Olof Jansson, talade enligt de som minns honom aldrig om några kusiner i Amerika. Förmodligen var det så, att kontakten aldrig upprätthölls. Själv undrade jag också, som nybörjare inom släktforskning, vart Jan Gustafs syskon och syskonbarn hade ta-

git vägen. Men en lördagskväll i augusti 1989 fick jag och mina föräldrar oväntat besök. Det var Oliver D "Ollie" Amdahl Jr, från Flandreau i South Dakota som tillsammans med maka samt dottern med familj rest till Saffletrakten för att försöka hitta sina rötter. De ledsagades av paret Richard Svensson och Gullan Jansson från Säffle.

Det visade sig snabbt att vi verkligen var slakt! Ollies farmor, Sophia Amdahl var född 1857 i Ölserud, Kila socken, som dotter till ovannämnda Britta Maria Johannesdotter och Erik Börjesson. Gullan och Richard hade redan 1985 träffat en tremänning till Ollie, Mildred A Thelen och på så sätt knutit kontakt med slakten. Gullan var en släkting till Erik Börjesson. Sedan har vi, tillsammans med Gullan och Richard, fått träffa ytterligare attlingar till Britta Maria och Erik.

Hösten 1991 träffade vi för första gången Rev Leonard A Benson. Northfield, Minnesota, med maka Noreen, dotter och svärson. Leonard, pensionerad präst, visade sig vara en duktig släktforskare, som kunde lämna utförliga uppgifter om andra släktingar. Hans härstamning är 100 % skandinavisk, mest norsk. Detta avspeglar sig i barnens namn: Rolf, Martha, Lisa, Sonja, Arne och Solveig.

Det var Solveig som besökte Sverige med föräldrarna 1991. Hennes make visade sig vara dansk. Solveig talade utmärkt skandinaviska. Hennes systerdotter, född 1987, heter Britta Maria efter sin morfars mormors mor på Ölserud.

Början till slaktboken

Vad hände då med Olof Anderssons övriga barn? Jo, den andra dottern Maria (1809-1871) blev gift med en Johannes Jansson i Satterskog, Kila. Av deras dotterdotters dotterdotters dotterson,

Gunnar Jonsson i Saffle, fick jag erbjuda att hjälpa till med att upprätta en stamtavla över Olof Anderssonssamtliga attlingar. Gunnar Jonsson hade tillsammans med en annan av Marias attlingar, Peter Funke i Mölndal, startat projektet.

En dotterson till Maria, Carl Johan Stefanusson (1853-1915), antog namnet Löfgren. Namnet Löfgren är välkänt i Saffle, där en son startade den ännu fortlevande firman Löfgrens Ur & Guld. Löfgrensslakten har mest hållit till i Saffle, men har också bosatt sig på andra håll. Ett barnbarns barnbarn till Carl Johan Löfgren är matematikprofessor Svante Janson i Uppsala.

Arbetet med "Bockerudsättlingar", som var arbetsnamnet och senare också slutgiltigt namn, kom efterhand att koordineras med det i denna tidning tidigare anmälda stamtavleverket "Staffanslakten" av Claes och Sven Åkerblom, då många personer fanns med i båda utredningarna.

Även bland Marias attlingar fanns det många Amerikautvandrare. Två dottersöner till Maria tog underligt nog på 1890-talet namnet Wikland, trots att det bara några år tidigare hade funnits en kyrkoherde Matthias Leonard Wikland i By församling. De emigrerade kring sekelskiftet till Amerika med sina familjer. Vad som blev av dem är inte kant.

Arbetet med slaktboken kom att ta lång tid för Gunnar, Peter och undertecknad. Leonard Bensons kartläggning av Bockerudsättlingar i USA var en stadig grund att bygga på.

Den första versionen av "Bockerudsättlingar" sammanställdes av Peter Funke i maj 1994. År 1995 övertog jag självs registreringsansvaret, då jag skaffade dator. Det kom efterhand att bli många brev till pastorsämbeten, skattemyndigheter och släktingar. Först våren 1996 kändes boken så färdig att jag kunde sätta manusstopp till 1 maj. Vi tryckte i första omgången 50 böcker på Saffle Kommuns Tryckeri med Safflebygdens Hembygdsförening som förlag. De var slutsålda i juli. Vi har nu sålt totalt 125 ex. Vi gör dock inga försök att jämföra oss med sådana storverk som

sökandet efter Bockerudsättlingar

Kenneth Larssons bok om **Slobyfin**-narna. "Bockerudsättlingar" har trots språkbarriären och den anspråkslösa utformningen rönt stort intresse i USA. Förhoppningsvis kan det bli en slaktträff för Olof Anderssons ättlingar vid Saffle hembygdsgård någon gång i framtiden.

Nya kontakter

De flesta av Olof Anderssons ättlingar som kom till USA kom att bosätta sig i ett county i östra delen av delstaten South **Dakota**, Moody, belaget intill gränsen till Minnesota. Via Leonard Benson och andra har vi fått fram uppgifter om många av de släktingar som kom till platser som Flandreau, Egan och Blinsman Township. Andra flyttade över gränsen till Minnesota. En kusin till ovannämnde **Ollie Amdahl**, Gene M Amdahl, kom att bli chefsingenjör vid IBM och startade 1970 den förste tillverkaren av IBM-kompatibla stordatorer, Amdahl Corp. Gene M torde vara den enda Bockerudsättling som blivit känd över hela världen. Namnet **Amdahl** är vanligt förekommande bland Olof Anderssons amerikanska ättlingar.

Med ojämna mellanrum kommer det brev från de amerikanska uppgiftslämnarna till "Bockerudsättlingar" med uppdateringar och utökade uppgifter. I november 1996 fick jag kännedom om en gren som det tidigare bara fanns uppgifter om till cirka 1910. Då flyttade en familj till staten Washington, men via lyckliga tillfalligheter kom en dotterdotter, Kay Barcellos i Carson City, Nevada, att söka sina rötter i just Moody **County**, där folk kunde hänvisa till mig.

Van av ordning kanske undrar vad som blev av Olof Anderssons två andra barn? Dottern Greta Stina var gift i Djupviken, men hennes barn kom att lämna Kilabygden. Två döttrar utvandrade till Uppland där de kom till socknarna Lunda respektive Gottröra, båda i närheten av dagens Arlanda flygplats. Om deras efterkommande har vi dåligt med uppgifter. Två döttrar kom till USA, och dessa har jag kunna få fram uppgifter om via Emigrantregistret och en ättling, Ruth Kestol i Stoughton, Wisconsin. Olof

Gården Bockerud i Djupviken före flyttningen till Saffle. Huset byggdes i början av 1800-talet av hemmansägare Olof Andersson. Det är en så kallad enkelstuga i två fulla våningar med en genomgående mellanvägg jämfört med parstugans två. Nedre våningen har ett stort rum, storstugan, samt kök och kökskammare. På övervåningen finns en stor sal och två kamrar. Totalt innehåller huset 6 rum med 5 eldstäder. Som hembygdsgård är den möblerad med tidstypiska möbler och föremål.

Foto Wenzel Carlsbo, Saffle, cirka 1928. Foto av original Gunnar Jonsson, Saffle

Anderssons son Anders (1817-1883) övertog gården Bockerud efter fadern. Han son Carl dog 1904, och gården ärvdes av sonen Arvid. Han försvann emellertid redan i augusti 1905 under mystiska omständigheter. Efter moderns död 1912 stod Bockerud tomt till 1927, då Arvid dödförklarades.

Gården köptes av två egendoms-handlare i Saffle, A Gustafsson och N H Johansson, som skänkte mangårds-

byggnaden till Hembygdsgård i Saffle. Den monterades ner och kördes vintern 1930-31 med hast och släde i långa foror till Saffle, där den återuppfördes vid Asalunden, Olof Trätäljagatan 33, Saffle. Huset invigdes den 14 juni 1931 av landshövding Abraham Unger och står där nu som ett genuint exempel på Safflebygdens gamla bondekultur.

Carl-Johan Ivarsson, Saffle

Olof Andersson, f 1780 Djupviken
Hustru 1 Maria Nilsdtr, f 1775 Boda, död 1835
dotter Kajsa, f 1802 Djupviken
dotter Maria, f 1809 Djupviken
dotter Greta Stina, f 1815 Djupviken
son Anders, f 1817 Djupviken

Hustru 2 Kajsa Svensdtr, f 1786 Djupviken
Kajsas barn från tidigare gifte:
son Anders Nilsson, f 1821 By
son Johannes Nilsson, f 1824 By
dotter Maja Lisa Nilsdtr, f 1826 By

Ur andra medlemsblad

Värmlänningar

Alir-anor 97:1 (Forskarforeningen Alir) "Askesta - från idyll till sågverksdröm" av *Jan Hallström*. Artikeln belyser bl a den värmländska invandringen till detta Dickson-ägda sågverk i Hälsingland.

AnRopet 97:1 (StorStockholms Genealogiska Förening) "Döda i Kristinehamn" av *Chris Henning*. Förteckning över bouppteckningar efter dem som avlidit i staden år 1787.

Grans-Posten mars 1997 (Gränsbygdens släktforskare i Dalsland, Bohuslän och Östfold) Efterlysning berörande Sillerud.

Medlemstidning 97:1 (Nordvärmlands Släktforskarforening) Antavla för Anna Karolina Jönsson med anor från Fryksande (Smedserud), Sunne (Antonström, Maggeby, Rådom, Skäggeberg) och Östmark (Backarna). "Ett Amerikaöde" (Lars Åslund från Busjöåsen i Ekshärad) av *Christina Bood*. "De tre bruken som blev ett" (Torsby, Välsfors och Oleby) av *Christina Bood*. Efterlysningar berörande bl a Filipstad (Hollsten), Gräsmark (Snallartorp), Lekvattnet (Ormberget) och Sunne (Tosseberg).

Näverluren 97:1 (Värmlands Hembygdsförbund) "Glittne. En bergsmansgård i Nordmark" av *Marta Andersson/Lars Carell*.

Släkt & Slekt 97:1 (Solör Slekthistorielag) "Tilllegg til Grueboka Finnskogen, flere etterkommere av Henrik Mullikka" av *P Furberg*. "Rettelse og tillegg til Finner i Östmark, Vitsand, Nyskoga, Södra och Norra Finnskoga" av *Jarl Ericson*.

Slakthistoriskt Forum 97:1 (Sveriges Släktforskarförbund) Efterlysningar berörande Karlstad (Jolin), Nyed (Nornberg, Stake), Varnum och Övre Ullerud (Kihlman).

Slakthistoriskt Forum 97:2 (Sveriges Släktforskarförbund) I detta nummer visas ett fotografi av en skolklass taget den 14 mars 1918. Gissningsvis är fotot taget i Sandsjöns skola i Nordmark. Efterlysningar berörande Gåsborn (Bergquist), Karlstad (Qvarfot), Nordmark

(Silvbergsfallet), Nysund, Stavnas (Dahlqvist), Älvsbacke (Vieveg) och Ölme (Qvarfot).

Södertälje-Probanden nr 122 (Södertälje Släktforskarforening) "Från min forskning" av *K-E Ferner*. Handlar om värmländska svedjefinnar.

Vastanbladet 97:2 (Västra Sveriges Genealogiska Förening) Utdrag af Socken Stämo protoCollet hållet den 16 April med Dalby församling år 1813. (Handlar om barnmorska, vaccination och förstärkningsmanskap).

ÖGF-Lövet nr 48 (Östgöta Genealogiska Förening) "Min mormors anor från Östergötland, Närke och Värmland" av *Ann-Britt Davidsson*. (Dalkarlsjön och Örlingen i Gåsborn.)

Övrigt

Ale Slaktforum 97:1 (Ale Släktforskarforening) "Släktforskning hos Jesu Kristi kyrka av sista dagars heliga i Trollhättan" av *Nils Samuelsson och Ove Nilsson*. "Internet, en kort historik" av *Nils Samuelsson*. "Kort beskrivning av några olika databaser" av *Nils Samuelsson och Ove Nilsson*.

Anbladet nr 56 (Norrtälje Släktforskarforening) "Kyrkorakenskaperna en vardefull tillgång vid släktforskning" av *Birger Ahlrén*.

Disketten 1997:2 (Dis-Väst)

"Uppenbar kyrkoplikt var definitivt ingen kar plikt" av *Rolf Eknefelt*.

Genklang nr 8 (Ovansiljans Släktforskarforening) "Källkritik - en fråga om att ha trott på fotterna" av *Jojje Lintrup*.

GF-Aktuellt nr 127 (Genealogiska Föreningen) "Än efter en medlem" av *Ian Hamilton*. "En aktuell 50-åring (folkbokföringsnumret). Mera latin (liturgiska termer och yrkesnamn).

Hallandsfarares Information nr 35 (Hallands Genealogiska Förening). "Lite om vår äldre brannvinslagstiftning" av *Ingemar Rosengren*.

Medlemsblad 97:1 (Boden Overluleå Forskarforening) "Så gjorde farfarsfar, del 2" av *Gunnar Wannman*.

Medlemstidning 97:1 (Nordvärmlands Släktforskarforening) "Begrepp, vanliga på lantmäterikartor".

Slakthistoriskt Forum 97:1 (Sveriges Släktforskarförbund) "Att läsa husförhörslangder" av *Elisabeth Thorsell*.

Slaktspejaren febr 97 (Vasanejdens Släktforskare rf) "Salpetersjuderiet" av *GAB*.

Slaktspejaren april 97 (Vasanejdens släktforskare rf) "Husförhörslangden" av *Göran Berglund*. "De äldsta kallorna"

Sydvesten 97:1 (Rogaland Historie- og Ættesogelag) "Muntlig historie" av *Rigmor*. Handlar om intervjueteknik.

Vastgötagegenealogen 97:1 (Vastgöta Genealogiska Förening) "Häradshudragarens hustru" av *Britt Hagman*.

Fikatraff en tradition

En gammal tradition har återupptagits. Den 2514 hölls en Fikatraff i Gamla Badhuset. Ett 30-tal släktforskare kom - såväl medlemmar som andra. Dessa träffar har i regel inget förutbestämt program eller tema. Man träffas och pratar om allt kring släktforskning - två och två, smågrupper eller alla tillsammans. Nya forskare kan få tips från andra. Om ordförande eller någon annan har något att säga så gör han det ett par minuter. Sedan fortsätter de spontana diskussionerna.

Min reflexion är att detta kan vara ett uppdämt behov. Vid ordinarie träffar är det ju störande om man inleder samtal med den som sitter bredvid under ett föredrag. Men vid dessa träffar kan man göra det och det blir i regel konstruktiva och givande samtal. Detta är unikt för ett släktforskarförbund. Jag kan inte finna någon typ av förening där något liknande skulle kunna fungera lika bra.

Gammal tradition? I Nytt från Värmlands Släktforskarforening nr 1988:1 kan man läsa att Eivor Lantz startade liknande träffar. Enligt tidningsreferatet hade man roligt samtidigt som man för det mesta lärde sig något nytt.

Bernhard Granholm

Boktips

Gästgivareättlingar

"Slakten Ahlin från Tveta, Värmland" av **Bertil Ahlin**, A4, haftad, 21 sid, kallförteckn, finns att låna från föreningens arkiv.

Från Ingrid Ahlin i Stockholm har vi som gåva mottagit denna slaktutredning. Slaktens stamfader var gästgivaren Nils Svensson (1716 ?-1789) i Avelsater, Tveta socken. Det var dennes sonsonen Nils (1804-1878), komminister i Frykerud, som antog namnet Ahlin.

Skriften behandlar även befryndade slakter som **Bergenheim/Bergenheim**, Carlberg, **Tranæus**, Karlström, Törne och Möllenhoff. Texten kompletteras med sexton överskådliga antavlor. Som slutord säger författaren att han kommer att komplettera denna slaktutredning med det som han anser vara mest intressant att belysa och berätta mer detaljerat om.

Lars-Gunnar Sander

Lärorikt om kvarnar

"Kvarnarna vid Rottnafallen" av **Eric Sundell**, utgiven i Karlstad 1997, A5, haftad, 110 sidor, ill, kartor, källförteckning, personregister. Kan köpas för 120 kr + porto från Värmlands Släktforskarförening, se annons.

Författarens farmor var mjölnardotter i Södra Arneby (numera Rottneros Villastad) vilket väckte en viss nyfikenhet på hur livet i en kvarn hade sett ut. Och efter tre års insamlande av all möjlig information så har alltså denna lilla bok kommit till.

I dag syns så gott som ingenting av Rottnafallen. Det fria forsande vattnet har numera dämats upp och försvunnit ner i trånga turbiner. Men förr fanns här mängder med kvarnar. Författaren har identifierat inte mindre än tjugo stycken.

Som sig bör inleds beskrivningen med en kort historik från äldsta tid, där det möjligen var munkar som byggde den första kvarnen vid fallen. Läsaren får veta litet om till exempel skatter och fraktkostnader för kvarnstenar som rekvirerades från fjärran orter.

Kvarnarnas teknik och malningen beskrivs på ett pedagogiskt sätt. Skvaltkvarnar, grovmalning, siktmalning, husbehovskvarnar, tullkvarnar är några av de begrepp som läsaren får bekanta sig med. De olika anläggningarna är markerade på en detaljerad karta.

Husbehovskvarnarna som tillhörde olika gårdar och byar var byggda i rad ut från land. Detta gav naturligtvis upphov till tvister som avhandlades vid tinget och som författaren följt upp. Kvarnarna konkurrerade inte bara med varandra om vattenkraften utan även med brukets hammarsmedjor. De svenska myndigheternas traditionella nit att registrera, reglera och beskatta drabbade särskilt kvarnarna och det var väl inte särskilt uppskattat av de berörda. Men till glädje för sentida släktforskare med mjölnare bland anfaderna kan man förstå.

De fyra tullkvarnarna Ed, Rottna, öjervik och **Skarped** agnas var och en ett eget kapitel. Här beskrivs respektive kvarns historia från äldsta tid, ägare, skattelagning av kvarnstenar, tvister inför tinget samt tekniska förbättringar av kraftöverföringen och produktionen. Beskrivningarna kompletteras med detaljerade ritingar och inventarieförteckningar för anläggningarna. Inte minst intressant för släktforskaren är **mjölnarlängderna** med korta biografier.

Att mjölnarna hade ett riskabelt arbete förstår man när man läser om Peter Petersson född 1795 i **Nyed** som krossades under kvarnhjulet år 1820.

Kvarnarna vid Rottnafallen hade ett stort **upptagningsområde** och var mycket konkurrenskraftiga. Detta berodde till icke ringa del på att fallen aldrig frös under vintern och att malningen därför kunde hållas igång året runt. **Anläggningarna** var också imponerande. En tid var **Skarpeds** kvarn störst i landet med elva par stenar. Som jämförelse nämns att den välkända **Eldkvarn** i Stockholm samtidigt hade tre par.

Har man mjölnare bland sina anfäder så bör den här boken vara mycket lärorik och stimulerande. Man behöver inte ha direkt anknytning till Rottnafallen.

Lars-Gunnar Sander

9000 ord

"Ordbok för släktforskare" av **Kent Andersson och Henrik Anderö**, Ica Bokförlag, Västerås 1997, inb, 144 sid, källförteckning, ISBN 91-534-1705-4.

Det var 1983 som Henrik Anderö gav ut "Ordbok för släktforskare" innehållande cirka 3000 ord. Med den boken som grund har Kent Andersson samlat in ännu fler ord från släktforskare över hela Sverige. Och resultatet är nu denna nya ordbok omfattande drygt 9000 ord.

Boken är uppdelad på två huvudavdelningar, allmän ordlista och yrken. Till detta kommer förkortningar med länsbokstäver, intressanta årtal för släktforskaren samt regentlängd, vardera upptagande en sida. I förlagets presentation på bokens bakre parter läser man bl a "Sist, men inte minst användbart, bjuder boken på en repetition av den tyska skrivstilen, både alfabetet och några vanliga handstilsvarianter". Efter detta avsnitt letar man dock förgäves. Förlaget har helt enkelt bara kopierat presentationen till Anderös bok från 1983 utan att kontrollera innehållet i den nya boken, oförlåtligt slarv!

Det är inte bara konstiga ord i domstolsprotokoll, bouppteckningar etc som förklaras. Även all dagliga termer i släktforskarvärlden som till exempel landsarkiv och **krigsarkiv** presenteras ganska ingående.

Förklaringarna till de olika orden är alltså mer omfattande än vad fallet är i vanliga ordböcker. Under "**salpeter**-sjudare" får man till exempel veta att dessa yrkesmän arbetade fem månader under året, var bundna av tjänstehjonsstadgan, befriade från krigstjänst och mantalspenningar samt fick pension efter 30 års tjänst. Att bokhållaren var en hög tjänsteman vid järnbruket förr i tiden känner väl de flesta till. Men han kunde också vara bokarens medhjälpare som höll fast malmstycket när det skulle krossas.

Liksom i Anderös bok från 1983 finns det för nybörjaren så oerhört förrädiska ordet "syskonbarn" ej medtaget (jag borde självfallet ha sant in det till Kent Andersson). Men det är också det

enda ord som jag saknar i denna oombärliga bok.

Lars-Gunnar Sander

Från Varmlandsnäs

"Torp och ödegårdar i Ölserud" av *Edmund Einevik, Britta Johansson, Jörgen Karlsson, Emil Nilsson, Ingrid Nordin och Maj Ohlsson*. A4, haft, 58 sid, ill, karta, källförteckn, ortreg.

Boken inleds med ett kapitel om socknens historia. Där behandlas jordbruket, kvarnar och sågar, kommunikationer, handel, hantverk, skolor och föreningsverksamhet. Sedan beskrivs de olika gårdarna och torpen i **nummerordning**. I inventeringen ingår även till exempel skola och kvarnar. Vattenkraftsaknas på **Näset**, så det var gott om väderkvarnar i socknen och där fanns också vadersågar.

För varje ställe **börjar** man med att berätta vad som finns kvar till exempel "En **spismur**, körsbär och snöbär finns kvar." Sedan följer en uppräknning av de människor som bott på stället med namn och årtal från 1800-talet och framåt. Det redogörs för vem som gifte sig med vem,

varifrån och vart man flyttade, vad folk arbetade med och vad man hade för egenheter och intressen.

I vissa fall har artiklar ur **Same-Tidningen** tagits in. Bland annat kan man läsa om korpralen Knapp från Knappa soldattorp. Han var med om en ofrivillig seglats på ett isflak över Väneren.

Lars-Gunnar Sander

Varmlandsbibliografi i databas

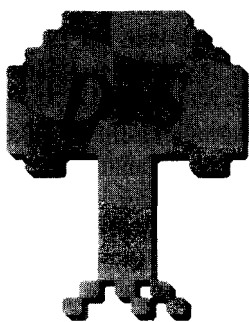
"Värmlandslitteraturfrån A till Ö", CD-ROM-skiva utgiven av Föreningen för Varmlandslitteratur, pris 500 kr.

Föreningen Varmlandslitteratur har under ledning av Johan **Backlund** vid stadsbiblioteket i Karlstad på en CD-ROM producerat en databas, som innehåller en bibliografi över värmländsk litteratur. I databasen har hittills lagts in 5500 poster. Detta omfattar basbeståndet av den facklitteratur, som givits ut och som har med Värmland att göra. Även opublicerat material finns med i databasen, som till exempel uppsatser.

För varje post (litterärt verk) har som **datafält** lagts in: signum enligt bibliotekens klassificeringssystem, författare, ti-

tel, personer som förekommer i verket, ort och sakord. **Sakorden** ger en mer precis information om innehållet än vad titeln ibland ger. En titel kan innehålla metaforer och ge missvisande information om innehållet. Sökning kan ske ovan i angivna fält. Man kan även göra fri sökning. Då får man lista på alla verk där det sökta ordet förekommer i något fält. Man kan på så sätt till exempel upprätta en litteraturförteckning för något man vill skriva om. Sökord kan kombineras och man kan enkelt ta bort poster man inte vill ha med i förteckningen. Möjligheterna är många. Söker man till exempel på ordet "slakt" så får man lista på de slaktutredningar som gjorts om värmlandska slakter. Däremot får man givetvis inte uppgifter på **släktforskningslitteratur**, som har allmänt och nationellt innehåll. Databasen kompletteras efter hand. I utgiven version är 1995 senaste utgivningsår för inmatad litteratur. Även artiklar i tidskrifter kommer att tillföras. Man planerar att ge ut en ny version inom något år och därefter med 1-3 års mellanrum.

Bernhard Granholm

Tredje faddertraffen i Föreningen DIS regi samlade 36 deltagare från Sverige och Vasa i Finland 19-20 april. Liljeholmens Folkhögskola söder Linköping erbjöd bra kurslokaler med datorer, övernattningsrum eller motellrum och typiskt aprilvader med snöyra ena timman omväxlande med strålande varm sol.

Dialogen som fördes mellan faddrar och programmakaren Lars Blomberg

jämte ledningen för Dis var genomgående i positiv anda. Helt klart är **Disgen** version 7 en framgång men faddrar från hela landet poängterade med skarpa att versionen måste komma upp till version 6:s status innan användare kan kanna sig nöjda. Likaså krävdes att **Backup** rutin måste införas. Vidare önskades mer information i familjefönstret, datum, ort, efternamn. F-tangent för lista på senaste inmatade personer. Stöd för fler bildformat, JPG, TIF. Separata notistyper, **fritext** för födelse- och dödböcker.

5 av deltagarna bildade en **Macintosh**-grupp som ville ha ny manual, problemlista och artiklar i **Diskulogen** om minneshantering och konvertering.

I **DISbyt** har förnamn införts, varigenom **träff 5** kan nås när förnamn överensstämmer med övriga uppgifter, medan gamla **träffsiffran 5** degraderats till 3.

Angående **DIS Arkiv** på pekades att material som sänds in inte behöver vara fardigforskart. En sann släktforskar blir aldrig **färdig**. Sand in nya versioner allt eftersom.

Resultatet efter två dagars resonerang var att ledningen för DIS lovade att ytterligare en gratis uppdateringsdiskett skall levereras - före semestern?

Alla bildade regionsföreningar av DIS var representerade och det föreföll som om dessa genom sitt samlade kunskande har dels möjlighet att komma fram med nya idéer och påverka utvecklingen dels tillföra släktforskning visioner om framtida metoder. Det syns mig som om Värmland skulle passa in hos DIS Aros Västerås dit Dalarna och Närke hör, alltså Bergslagen. Kom med synpunkter till mig!

Harald Persson

ANOR SÖKES

Till ANOR SÖKES tar vi emot frågor om anor och ättlingar från alla, som är medlemmar i en slaktforskarförening

336. I min sökning efter Ullströmare hittade jag i Nedre Ullerud en **Jan Måns-son** f 1751 i Gålsjö, i bou angiven som Jan Månsson Ullström. I hfl antecknad som Jan Månsson och Jan Månsson Finne. Ibland är Finne-namnet över-skrivet med Ullström. Jans äldste son Magnus f 1772 förekommer också med patronymikon, Finne och Ullström. Det verkar vara en namnändring på gång i slutet av 1700-talet. Vet någon något mer om Finne-Ullström och/eller namnändring i allmänhet? Jan Månssons föräldrar var **Måns Elofsson Finne** f 1695 och **Marit Andersdotter** f 1711. "Soldaten af Rutensparres regemente" Magnus Ullström gifter sig 1747-11-29 i Nedre Ullerud med pigan Rangel Andersdotter i Öfr (Östra?) Deje. Kan detta vara Måns Elofsson f 1695?

Elaine Löfgren

Östanvindsgatan 9 C

417 17 Göteborg

Tel 031-236332

337. Daniel Poignant f 1687-09-09 i Löddeköpinge, Skåne, d 1770-05-03 i Askersund, gift tre gånger. Andra hustrun var **Margareta (Greta) Wulff**. Makarna var bosatta i Grösater, Or socken och Älvsborgs län. Finns någon som vet något om denna Margareta Wulff?

Britta Johansson

Stenbyn Solbacka

661 96 Långserud

Tel 0533-52063

338. Jag söker upplysningar om **Aron Hultenberg**, klockare i Ed, Grums härad. Enligt Hfl AI:3 2/4 p 6 var han född 1744 i Södermanland. År 1744 bodde han i Östra Kyrkoskogen i Kyrkbo-bytorpen. När kom han dit och var är han född? Hans hustru **Brita Caisa Berg** var född i By 1746. Hennes far hette Jonas Berg och modern Merta. Vet någon födelsedata och födelseort för dessa?

Finns det någon som i sin forskning har Aron och Brita Caisas barn, Marta, Stina, Nils, Aron och Jonas?

Margareta Bylund Andersson

Kyndelssmassogrand 7

126 37 Hägersten

e-mail: robmag@swipnet.se

339. Jag söker föräldrar och födelseort för soldat nr 21 vid Kungl Upplands reg Rasbo komp, **Olof Andersson Lagg** f 1785 i Fryksande och d 1861-04-05 i Kunsta, Lena sn (C). Uppgifter finns även om att födelsebyn skulle vara Vasserud. Jag har sökt i födelseboken men ej funnit honom. I Vasserud finns en **Anders Matsson** f 1740 med hustru Karin Jansdotter f 1743 som har en son Olof f 1785. Ytterligare barn i familjen: Kerstin f 1770, Mats f 1776 och Jan f 1778. Men inget av barnen finns med i födelseboken. Ej heller några anteckningar om in- eller utflyttning. Kan någon hjälpa mig att få rätsida på det här?

Asa Tegelberg

Palmgatan 38

815 38 Tierp

Tel 0293-13335

340. Jag söker anor till soldaten **Anders Larsson** i Lysvik, d på 1680- eller 1690-talet. Han bodde i Kyrkbyn och var gift med **Justina Olsdotter**. Han hade även ett utomäktenskapligt barn, Kerstin Andersdotter f 1680. Modern var Eli Björnsdotter i Ransby f 1655/6.

Björn Stålhed

Barometergatan 3

418 41 Göteborg

Tel 031-549464

341. Jag söker **kronolänsman Lars Nordquist** f 1727 enl hfl och db (ort ej angiven), d 1790-01-09 i Övre Varnas, Norra Ny. Gift 1761-07 i Alster med **Maria Bergenhem**, dotter till komminister Daniel Bergenhem och hans hus-

tru Ingrid Greta Fabrin i Alster.

Per Janson

Granövagen 46

151 64 Södertälje

Tel 08-55065381

342. Finns det noen som forsker på **slekten Tyskiainen eller Tyskinen**. Et annet navn på slekten kan også være Paalainen. Slekten bodde i Silbodal i begynnelsen av 1700 årene. En av dem var **Lars Henriksen Tysk** f 1679. Han bodde bl a både i Hedene, Barlingshult og Tysketorpet.

Fred Linnerud

Asperudveien 99

N-1436 Skotby, Norge

343. Bruksforvaltaren, senare ägaren, på Lersjöfors koppar- och manufakturhammare i Sunne hette från 1750-talets början **Gabriel Li(e)dström**. Han var gift med en dotter till den valkande och processglade kopparslagaren Jonas Nyqvist. Lidström dör 1757, Han var född 1719 men var? Vissa spår leder till Skaraborgs län och andra spår till Värmland. Tacksam för all information om Lidströms bakgrund.

Kurt Nilsson

Djörmovägen 24

780 41 Gagnef

Tel 0241-51221

344. Undertecknad skriver en släktbok för Arnas i Ångermanland. Till denna bok har jag sammanställt ett register för de personer som är födda, flyttat till eller från andra socknar. Jag söker nu kompletteringar (födelseort, födelseår mm) till registret för följande värmlänningar: a) **Mårten Mårtensson** f 1782, inflyttad 1814 till Övervike :3.

b) dennes hustru **Carin Arvidsdotter** f 1768.

c) **Karl Petter Lindqvist**, gårdsfogde på Karlbergs herregods (i Grums, red anm), omkring 1780, omnämnd i ägarlängden för Skorse 1:4.

d) **Johanna Geijer** f 1831, från Arvika, postmastardotter och pastorska

e) **Anders Wermelin** f 1829, från Brunskog, faktorson och komminister

Anor sökes**Fortsättning från sida 23**

f) dennes hustru **Maria Jansson** f 1824, bonddotter

g) **Maria Skröting** f omkring 1840, från Gräsmark, gift med båtsmannen på sextonde roten.

h) **Johannes Jansson** f 1862, från Gräsmark, inflyttad till Bodum 1:5

i) **Kristina Andersdotter** f 1850, från Långserud, inflyttad till Tavra 3:2

j) **Olof Persson Kollberg** f 1847, från Västra Ämtervik, inflyttad till Bodum 3:2

Per Sundin

Åsliden 1705

891 92 Gullanget

Tel 0660-41123

e post:

per.sundin@ornskoldsvik.mail.telia.com

345. Jag söker uppgifter om

a) **Smedslakterna Ekman och Tinglöf.**

BI a **Jon Andersson Tinglöf** f 1664, smed vid Backhamrnar i Visnum samt

Hindrik Clason Ekman i Storfors f 1719. Aven deras hustrurs härkomst.

b) **Mjölarna Jacob J-son Dalstedt** vid Alster och **Anders (Bryntesson ?) Bryngelsson** i Nyed f 1737.

c) **Faltjagarslakten Kvick/Qvick** i Värmland.

d) **Britta Jansdotter** född i Råda, Värmland, gift 1704-01-14 med **Lars Persson** i Lind, Askersunds landsförsamling.

Christer Ode-Lundberg

Ekersgatan 15

703 42 Örebro

Tel 019-107125

346. Ar det någon som vet vilka dessa herrar ar?

M Jonasson

Gubbovagen 212

777 91 Smedjebacken

Tel 0240-72249

ANOR SVAR

Svar till 332 i 1997:1

I mitt värmländska smedregister förekommer **Karl Hedman** som smältare i Munkfors, **Ransäter** sn, 1891-92, dit inflyttad från Degerfors, Karlskoga sn, och utflyttad till Botilsäter sn, där skriven som arbetare i Kalfhagen 1892-95. Gift 1886-05-10 med **Lovisa Johansson** f 1853-06-30 i **Ölserud** sn.

Barn enl hfl i Ransäter:

Sofia Elisabet f 1886-05-15 i St Tuna

Carl Valentin f 1887-12-13 i St Tuna

Bror Wasile f 1891-04-04 i Degerfors, metodistdöpt.

Sven Myhl, Göteborg

Två gentlemän i O Anderssons Atelier i Arvika. Vem är de? Tillhör fråga 346.

Med skogsstjärnan, Värmlands landskapsblomma, uppvaktar **VärmlandsAnor** Filatelisten och släktforskaren

Jarl Ericson, Arvika

som 5 juni fyller 80 år

Värmländskt skrock ock skrömt

Det var trolldans på **Buberg** i sommarkvällen

Trollen kom skumpande från alla ställen

Både småtroll och stortroll var där
Det kom troll ifrån öster och troll ifrån väster

Från **Ekshärad** kom också några gäster

Några var långnästa och några var kutiga

En del var randiga, en del var rutiga

och hade målat ansiktet med sot

En del var tjocka som **Bonnola-Per** och rumpan slang som på jätten i **Ekshär'**

Och den slutade med ett klot

Det var **stortroll** och **småttroll** och rent av yngel

Och mitt i skocken stod en trollpojkslyngel

med en klocka som hamrade tolv

Och då blev det liv och man ropade "tjosan"

och "hejsan" och ställde mot dansbanan kosan

Den var enkel - den hade jordstampat golv

Nu började trollen att dansa och skratta

och snurra runt om sig själva som besatta

Och man slängde i luften sin hatt

Ochnymånen lyste och Kårbolssjön blänkte

Och uven satt på en trädgren och tänkte:

Det ar nog ugglor i mossen i natt

Men så började solen lysa i öster

och genast tystnade trollens röster

Det vart tyst nar ingen dar fanns

Som i ett töcken försvann de i natten

men kvar stod en trollört i myrens vatten

som ett minne från trollens dans

Per Kårberger

En jorddrott i Värmland

Säteriet Vik i Arvika ägdes i slutet på 1500-talet av Gustaf Bryntesson Roos av slakten Roos af Hjälmstater. Förutom Vik ägde han även Berg i Älgå. Han hade en dotter som gifte sig med Per Jönsson Bratt, vilken härstammade från Höglunda i Nor socken. Genom giftermålet kom Per Jönsson Bratt i besittning av Vik och Berg. Dessutom hade han före äktenskapet gårdarna Rud, Norserud och Öna i Ny socken vilket enligt Fernow utgjorde snart sagt alla frälse gods i Jösse härad.

Han introducerades på Riddarhuset 1625 under nr 49 adliga ätten Bratt af Höglunda. Han deltog i Uppsala möte 1593 och finns med bland undertecknarna av mötets beslut. Från riksdagen 1627 uteblev han dock utan laga förfall och fick böta 50 daler. Han bosatte sig på Vik där han dog 7 okt 1639. Han begravdes i Arvika kyrka (Mikaelikyrkan) och ett epitafium av trä över honom uppsattes. Ett minnesmärke som tyvärr är borta.

Den Brattska släkttavlan har innehållit många fel, vilket framgår av Norlins artikel i SoH och Elgenstiemas rättelser och tillägg i del IX. Per Jönssons fader var Jöns Persson Bratt till Höglunda och Bråne, som fyra generationer bakåt härstammade från Nils Stensson Bratt, fogde i Värmland 1454. Denne adlades av Karl Knutsson 28/2 1456. Norska släktforskare vill spåra hans härkomst från Norge och kan gå så långt tillbaka i tiden som till 1200-talet. Den siste medlemmen av den svenska adliga ätten gick bort 1977.

Per Jönsson Bratt hade i första äktenskapet två barn, Gustaf och Ingrid. Dottern ärvde Berg och sonen Vik. Ingrid gifte sig med häradsskrivaren Antonius Wasteson (enl Karlberg benämnd Anders Månsson och enligt Ericson Antonius Mattsson). I äktenskapet föd-

des sex barn. En dotter, Annika, född cirka 1640 gifte sig med en bonde vid namn Mats, förmodligen av finsk härkomst och brukande i Hedene, Glava.

Mats har Ericson spårat i mantalslängden 1668-70 däremot ej i kyrkböckerna. Om Annika laser man i dödboken för Glava 1708-32 (C:2):

"1725 gamla Enkian Annika i Hedene afsomnade sal d 25 Feb som war kommen af förneamt folk men sedan blifvit i gement ståndt, som fördt en stilla vandel och uti Christendoms siycken varit svag (?), hon har - - - 84 år, blef begrafven d 21 Feb (!) af Hr S Kylstedt".

En annan Hedenebo Erik Olofsson, f 165(5), d 1753 blind och 93-årig enligt egen utsago 98, äktade Annikas och Mats dotter Ingrid Mattsdotter (166(3)-1738). Dessa hade minst fem barn av vilka Matts Ersson (169(6)-1770) är den för mig intressante. Genom sitt äktenskap med Sara Elofsdotter (1700-1781) förvarvade han en egendom i Törsbol, Glava.

Om hustrun förmäler dödsboken att hon med sin make haft 5 barn "som tillike med 31 barnbarn och 3 barnbarnsbarn än lefva" samt att "hennes muntra gladlynta, fridsamma och förnöjsamma sinelag jämte god kropställning bidrog dertil at hon ägt en jemn god helsa —".

Av dessa gifte sig dottern Sara Mattsdotter (1735-1826) med Bengt Andersson (f 1719) i hans andra äktenskap. Han gick bort efter att i skörden ha fått en tistel i foten varav "upkom swår swulensiuka och omsider Miserere hvilken andade hans liv" den 14/10 1773.

Efter Bengts död gifte Sara om sig med Hindrik Hindriksson i Törsbol. släktnamnet Sara gavs även åt Bengt och Saras dotter Sara Bengtsdotter (1764-1848). Hon och hennes man Olof Andersson (1753-1829), hemmansägare i

Spesserud, Glava, blev foraldrar till Nils Olofsson (1800-1850) även han hemmansägare i Spessemd.

I hans äktenskap med Maria Nilsdotter (1805-1847 föddes 1845 min morfar August Westlund (Nilsson, d 1929) sedermera hemmansägare i Berga, Glava och nämndeman vid Gillbergs häradsrätt. Han blev således som femåring föräldralös och vårdnaden om honom anfortroddes grannfamiljen Anders Andersson och Anna Persdotter i Spesserud.

Utgångspunkten för denna släktbeskrivning var gården Vik i Arvika. Den som är intresserad av gårdens vidare öden kan läsa mer härom hos Karlberg. 1860 inköptes den av en engelsk järnvagsingenjör Robert Sinclair. Hans son med samma namn stupade som frivillig i Grekland i kriget mot turkarna 1897. 1903 förvärvades den av Arvika köping.

Kallor:
Elgenstiema: Svenska adelns ättartavlor del I o IX.

Jarl Ericson: Finnar i Väst. Föreningen för Varmlandslitteratur 1990.

Gustaf Karlberg: Anteckningar om Arvika landsförsamling. Arvika 1912 (Finns även i den av H Schröder o K Nyborg utgivna En bok om Arvika. Arvika 1933.)

Gustaf Karlberg: Älgå socken i Värmland i forna dagar och i våra. Uppsala 1906 (Faksimil 1978).

Gunnar Norlin: Bratt af Höglunda, andra Brattslakter och slakten Wallman. Släkt och Havd nr 3 1973.

Sten Nyborg
Yxvägen 5
181 47 Lidingö
tel 08-767 38 28

Annonns

**Gamla kyrkogården
Karlstad 1800-talet**

312 sidor biografier med foton över cirka 550 personer som gravsatts. Bunden bok, hög kvalitet. Index.
av **N F Bergqvist**

Pris SEK 140.00 + porto 36.00

Pris NOK 140.00 + porto 56.00

Annonns

Glava ska leva!

Om Ärland Segersten och hans hembygd, hembygdskämpe och stor kulturpersonlighet. Med omfattande personregister. Inbunden, 169 sidor.

Glava Hembygdsförening

Pris SEK 225.00 + porto 27.00

Pris NOK 225.00 + porto 28.00

Annonns

Trälbatarna

Prämtrafiken mellan Munkfors och Deje under 1800-talets senare del. Nr 2 i Etnografiska sällskapets skriftserie. Häftad, 62 sidor.

Av **Bernt Jansson**

Pris SEK 60.00 + porto 14.00

Pris NOK 60.00 + porto 18.00

Annonns

**En kyrkoherdes vardag
Ekshärad 1700-1758**

Andreas och Bengt Piscator, kyrkoherdar, förde anteckningar om allt som tilldrog sig i prästgården. År 1758 är dag för dag notering. 186 sidor i häfte med 4-färgsomslag

Av **Mats Hellgren, Göteborg**

Pris SEK 150.00 + porto 14.00

Pris NOK 150.00 + porto 18.00

Annonns

**Kvarnarna vid
Rottnafallen**

Kvarnindustrins uppbyggnad från 1600-talet. Teknik, malning, kvarnbeskrivningar, personindex. 110 sidor i häfte med 4-färgsomslag

Av **Eric Sundell**

Pris SEK 120.00 + porto 14.00

Pris NOK 120.00 + porto 18.00

Annonns

**Arbetsvandringar 1800-tal
Värmland-Härjedalen**

1049 värmlänningar med hemort, födelse- och inflyttningsdatum (enstaka saknar uppgift), hustru och barnhänvisning. 5 sorteringar 86 sidor i häfte

Av **Roger Alderstrand**

och **ABF Härjedalen**

Pris SEK 100.00 + porto 14.00

Pris NOK 100.00 + porto 18.00

Efterlysning

Jag har nyligen läst i "Trälbåtar" om trafiken mellan Munkfors och Deje och därvid fått klart för mig att malm transporterades från Persbergs gruvor till Munkfors för att förädlas och sedan transporteras vidare.

Genom min mamma har jag hört berättas att min gammelmorfar Erik Olsson i Mosserud, Övre Ullerud, körde järn från Persbergs gruvor till Karlstad. Jag har alltid tyckt att det var lång väg att köra med hast fram och tillbaka, även om man vet att folk förr i tiden fick arbeta hårt.

Sedan jag läst boken har det slagit mig att det kanske var från Munkfors till Karlstad som han körde jam fastan det kallades järn från Persberg för att råvaran kommit därifrån. Min gammelmorfar drunknade i april 1869 på hemväg från en sådan körning. Hans kamrater såg att han hade somnat på släden när de skildes åt men de visste inte att hasten hittade hem. Vad hasten inte visste var att isen var svag där den skulle köra i land, eftersom kvinnorna varit där och tvättat under dagen. Så både hast och karl drunknade.

Annonns

**Stavnäs (S) Födde
1687-1920**

15490 barn i 3 rimghäftade volymer. 10 olika sorteringar

Volym 1 1687-1775 266 sid.725 g

Pris SEK 170.00 + porto 36.00

Pris NOK 170.00 + porto 56.00

Volym 2 1776-1850 337 sid.925 g

Pris SEK 200.00 + porto 45.00

Pris NOK 200.00 + porto 88.00

Volym 3 1851-1920 368 sid.975 g

Pris SEK 210.00 + porto 54.00

Pris NOK 210.00 + porto 88.00

Vid samtidig leverans av mer

än 1 volym är portokostnaden

SEK 65.00 NOK 155.00

Av **Jan Thimberg, Huddinge**

Finns det någon som liksom jag hört berättas om dessa vinterkörningar? Jag tycker det skulle vara roligt att få veta mer om dem.

Karin Nordlund

Måsvägen 3

35242 Växjö

Telefon 0470-285 13

Annonns

**Sunne (S)
Födde Vigde Döde
1669 - 1721**

160 sidor återgivna bokstavstroget. Därför lämplig som egen lärobok. Med tabeller, diagram över befolkningsutvecklingen m m.

Av **Arne Linnarud, Karlstad**

Pris SEK 140.00 + porto 27.00

Pris NOK 140.00 + porto 28.00

Annonns

"Finnar i Östmark, Vitsand, Ny-skoga, Södra och Norra Finnskoga"
30 finnhemman, 5 torp, 330 sidor, 80 finnsläkter, personregister 2200 personer, 60 bilder.

Pris Sverige SEK 230.00 inkl porto
Pris Norge NOK 300.00 inkl emb,
porto, införselavgift 40.00.

"Finnar i väst" och "Finnar i Gräsmark och Lekvattnet". Pris per st

Sverige SEK 175.00 inkl porto

Norge NOK 250.00 inkl porto

Beställes på postgiro 96 33 69 - 4

Jarl Ericson, Nordmarksgatan 7, 671
51 Arvika. Tel 0570-19488

Annonns

Fryksände (S) Födde 1707 - 1765

5877 födda barn sorterade i Datum-
ordning, Faderordning, Moder-
ordning och Ortsordning.

452 sidor i A4-pärm med register

Pris SEK 290.00 + porto 54.00

Pris NOK 290.00 + porto 88.00

Annonns

Östmark (S) Födde 1765 - 1820

4611 födda barn sorterade i Datum-
ordning, Faderordning, Moder-
ordning och Ortsordning.

371 sidor i A4-pärm med register

Pris SEK 240.00 + porto 54.00

Pris NOK 240.00 + porto 88.00

Annonns

Vitsand (S) Födde/Vigde 1824-1860

2737 födda barn och 534 vigslar
sorterade i Datum-, Fader-, Moder-
och Ortsordning.

300 sidor i A4-pärm med register

Pris SEK 250.00 + porto 54.00

Pris NOK 250.00 + porto 88.00

Fakturerering till arkiv och kommuner. All övrig beställning via postgiro:

SEK Sverige 46 96 60-5

NOK Norge 0806 1944339

Annonns

Utökad upplaga

Värmlands Släktforskarkatalog 1996

182 forskare som forskar på släkter
och orter i Värmland. Ersätter 1995
års Värmlandsforskare. Ortregister,
Släktregister och Specialregister.

Kartor församlingar och härader.
Förteckning arkiv i Värmland och
kända register, litteraturförteckning

82 sidor i A4 förstärkt häfte

Pris SEK 60.00 + porto 14.00

Pris NOK 60.00 + porto 18.00

Annonns

Värmlands Ortregister

Över 4.700 hemman och hemmans-
torp i 68 sidors register med socken,
härad, jordnatur och mantal. För ti-
den från Gustav Vasas 1500-tal in-
till 1931 när fastighetsregister tog
över registreringsansvar. Kartor för-
samlingar och härader.

Av Gunnar Jonsson, Säffle.

Pris SEK 40.00 + porto 14.00

Pris NOK 40.00 + porto 18.00

Annonns

Dalslands Ortregister

Cirka 2500 hemman och hemmans-
torp i 38 sidors register med socken,
härad, jordnatur och mantal. För ti-
den från Gustav Vasas 1500-tal in-
till 1931 när fastighetsregister tog
över registreringsansvar. Kartor för-
samlingar och härader.

Av Gunnar Jonsson, Säffle.

Pris SEK 40.00 + porto 3.50

Pris NOK 40.00 + porto 12.00

Annonns

Ekshärad (S) Födde 1665 - 1722

C:1. 1816 barn sorterade i Datum-,
Fader-, Moder- och Ortordning.
Dessutom cirka 8000 faddrar i
datumordning

Av Mats Hellgren, Göteborg

Pris SEK 250.00 + porto 54.00

Pris NOK 250.00 + porto 88.00

Annonns

Ekshärad (S) Födde 1723 - 1799

C:2. Avskrift av 5649 födslar med
släktnamnsregister för föräldrar och
faddrar. 100 sidor i A4 format i
prydligt ringbundet häfte.

Av Mats Hellgren, Göteborg

Pris SEK 140.00 + porto 27.00

Pris NOK 140.00 + porto 28.00

Annonns

Norra Råda (S) Födde 1725 - 1769

C:1. Avskrift av 2659 födslar med
släktnamnsregister för föräldrar och
faddrar jämte ortregister. 110 sidor
i A4 format i ringbundet häfte.

Av Mats Hellgren, Göteborg

Pris SEK 140.00 + porto 27.00

Pris NOK 140.00 + porto 28.00

Annonns

Kila (S) Födde Vigde Döde 1640 - 1699

64 sidor i prydligt A4 ryggbundet
häfte.

Av Gunnar Jonsson, Säffle

Pris SEK 60.00 + porto 14.00

Pris NOK 60.00 + porto 18.00

Annonns

Kila (S) Födde Vigde Döde 1700 - 1749

155 sidor i prydligt A4 ryggbundet
häfte.

Av Gunnar Jonsson, Säffle

Pris SEK 90.00 + porto 27.00

Pris NOK 90.00 + porto 28.00

Annonns

Kila (S) Bouppteckningar 1744 - 1859

53 sidor i prydligt A4 ryggbundet
häfte.

Av Gunnar Jonsson, Säffle

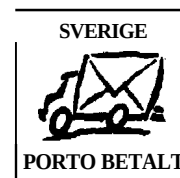
Pris SEK 60.00 + porto 14.00

Pris NOK 60.00 + porto 18.00

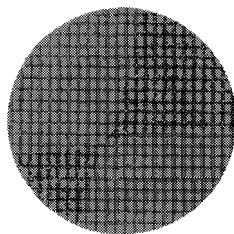
Begränsad eftersändning
Vid definitiv eftersändning retur med
den nya adressen till:
Varmlands Slaktforskarforening
c/o Harald Persson
Malmtorgsgatan 18
653 40 KARLSTAD

B

Föreningsbrev

Nu ar det grönt
att trycka på

KNAPPEN

Ramgatan 7 • Box 2149 • 650 02 KARLSTAD • Tel. 054-15 66 75

Värmlands mesta fullservicetryckeri!